

צ'בזטי מוזהר"ן

קמא

דף נו: נו.

עם

ביאור חברותא

ללימוד בעיון

תורה מח

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת

ובעל מח גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר

(ה"מ שמו שמח)

כתיבות, הם כה²² אתון עובדא דבראשית, שבהם נברא העולם. ועשרה מאמרות שבהם נברא העולם [22]. מקבלין כה כ"מכה אתון אלז [27]. והדיבורים שאדם מדבר בכה, הם עצמן הדיבורים של הקב"ה. וזה בחי' (ישעיה נא) **ואשים דברי בפיך**, כי הם עצמם דבר ה' והם **כח מעשיו** [27]. והמאמרות שבהם נברא העולם, הם בחי' חסד, כמ"ש (תהלים פט) **כי אמרתי עולם חסד יבנה**, והחסד הוא בחי' סוכה, בחי' חיבוק. וזה **ואשים דברי בפיך**, או **ובצל ידי כפיתך**, שהיא בחי' סוכה, שהיא בחי' צל יד, חיבוק יד ימין (וזהו פנחס ריד:) [27]: **אבל** הדיבורים שאינם דיבורים קדושים, אזי גורם שנתעורר סוכת נוצרים [27]. סוכת עכו"ם, כמ"ש (תהלים קמד) **אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר**, שהוא חיבוק דס"א. וז"פ (שם לא) **תצפנם כסוכה מריב לשונות**. כי כשלושנות של עכו"ם גוברים ח"ו, אזי השכינה היא ריב עם קוב"ה. כמ"ש בתיקונים (תי' כא דף מד ע"ב [22]) **שמעו הרים ריב** [27], דאיהו ריב על כנהא בגלותא. כי בא"י איהו רבי (שם ד' מה ע"ב"ל [27]), שנתהפך אתון ריב ונעשה רבי. ועיקר א"י ע"י כח מעשיו, כמ"ש (תהלים קיא) **כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים**, אבל כשכח הזה, היינו בחי' סוכה נפגם, אזי גוברים או"ה, גובר ימין שקר, ונעשה מרכי ריב, אזי איהו ריב על פנ"הא, שגלו משלחן אביהם [27] ומארצם יצאו [27]. **ובשביל זה**, סוכה, היינו תפלה בכה, היא²³ סגולה לבנים: **ובשביל זה** תיקף אחר סוכות, שמיני עצרת, שהנוקבא עוצרת וקולטת המיפה שלא תפיל²⁴ (כמבואר בפע"ח בסופו ככוונות שמיני עצרת). וזה בחי' **תפיל** **בבטן אמו**, היינו בחי' סוכה נעשה בחי' עיבור. **ובשביל זה ותתפלל חנה על ה'** (שמואל א' א'), **על דייקא** [27], שהיא בחי' סוכה: גם א"י סגולה לבנים, כשארז"ל (ר"ה יו ע"ב) **לך לך מארצך** [27] ושם תזכה לבנים, כי נחלת ה' **בנים** (תהלים קכו), וזה מחמת **שכר פרי הבטן** [27], שכר סוכה, בחי' **תפיל** **בבטן אמו**. כי עיקר א"י, הוא על ידי כח מעשיו, כמ"ש **כח מעשיו וכו' לתת להם נחלת וכו'** [27]. וכח הזה הוא בחי' סוכה, **כל עצמותי תאמרנה**, בחי' **בגידים ועצמות תסוככני**. בחי' **ואשים דברי בפיך ובצל ידי כפיתך** [27]: **וזה** בחי' (מיכה ו') **הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט**, זה הדין (כשדרז"ל מכות כד), בחי' **שמאלו תחת לראשי** [27]. **ואהבת חסד** [27], זה בחינות חסדים הפנימים [27]. **והצננע לכת** [27], זה בחינות מקיפים, בחי' סוכה, כי דפנות הסוכה הם שתיים²⁵ כהלכתן²⁶, שהם נצח והוד, ושלישית אפילו טפח (סוכה ו:), שהוא בחינות יסוד [27], וזה בחינות **והצננע לכת**, והצננע זה בחינות יסוד, מגלה טפח ומכסה טפח (גדרים כ:): [27]. **לכת** זה בחינות נצח והוד. **עם ה' אלקיהו**, זה בחינות א"י, כי כל הדר בארץ ישראל דומה כמו שיש לו **אלקיהו** (כתובות קיג:)²⁸ [27], כי א"י נעשה מכה מעשיו כנ"ל: **ולעיתיד** לבוא שיתנמו או"ה

שהוא בחי' אמרי ציון אמרי א"י שהוא בחי' אמת ע"י עמי **אתה**, אל תקרי עמי וכו' כנ"ל): וכיון שיכול לברוא שמים וארץ חדשים, יוכל לעשות מופתים בשמים ובארץ. כי הש"י מנהיג עולמו על פי דרך הטבע, והטבע הוא על פי הנהגת הגלגלים כידוע [28]. וכיון שהצדיק יכול לברוא שמים חדשים, אזי הוא משנה כל הגלגלים, ועושה טבע חדש, וע"כ בוודאי הוא יכול לעשות מופתים, שהם שינוי הטבע, והענין פלא ודוק: וזה [27] **ואכלתם אכול ושבוע**, כלומר מה שתאכלו, הן מעט והן הרבה, תשבועו, ולא תהיו משוקעים בתאוות אכילה, אזי תהיו בבחי' נשיאות פנים, וניזונין ממדת אמת, וככה אכילה זו **והללתם את שם ה' אלהיכם כנ"ל**, אזי תהיו שותפין להקב"ה לברוא שמים וארץ. וזהו **אשר עשה עמכם** דהיינו א"ת **יעמי** אלא **עמי**, מה אנא וכו'. וכיון שתוכלו לברוא שמים וארץ, אזי **להפליא**, שתוכלו לעשות נפלאות ומופתים בשמים ובארץ. והיינו דסיים **ולא יבושו וכו'**, כי בחי' הבושה הוא ג"כ כללות הגוונים, כי אזיל סומקא ואתי חורא [27], ופניו משתנה לכמה גוונים, והוא מדת תפארת ממדות הנפולין. ומה מתקו דברי רז"ל לפ"ו, (ברכות ו' ע"ב) **כיון שנצרך לכריות פניו משתנה ככרום שמשנתנה לכמה גוונים**, כי כיון שנצרך לכריות, והיינו מפני שפגם במדת אמת, והוא בהסתרת פנים, שהוא מדת אמת כללות הגוונים כנ"ל. וע"כ פניו משתנין ככרום לכמה גוונים, שהוא ג"כ מדת תפארת כמדות הנפולין. **כי את זה לעומת זה עשה וכו'** [27]: ועתה המקרא הזה נדרש כמין חומר [27], **ואכלתם אכול ושבוע** בבחי' אמת כנ"ל. ואז תוכלו לעשות נפלאות, **אשר עשה עמכם להפליא כנ"ל**. אזי **ולא יבושו עמי לעולם**, כי מאחר שאתם בכחיות אמת, כללות הגוונים, אינכם צריכין להתכייש, שהיא כללות הגוונים כמדות הנפולין. ע"כ **ולא יבושו עמי לעולם**: **וזהו ותתני עשב בשדך לבחמתך ואכלת ושבעת**, כמבואר בוהר (בראשית דף כה ע"ב) [27] **עשב הוא ע"ב ש"י**, תלת ראשין ג' אבות [27], שהוא הגוונים. והיינו **בשדך לבחמתך**, שתשדד הבחמיות שלך, **ואכלת ושבעת** לאכול ולשבוע, רק להסתפק במועט, אזי **ותתני עשב**:

מח [27] (דברים לב) **על אשר מעלתם בי וכו' במי מריבת קדש מדבר ציון וכו': צירי זה בחי' וייצר** [27], יצירה למב יצירה לביש, יצירה לשכר יצירה לעונש (וזהו בראשית ד' כז ע"א ובברכות סא.) [27] בחי' דין ורחמים. וזה בחי' בינה [27], ששם נוצר הולד, כמ"ש (משלי ב') **פי אם לבינה תקרא** [27]. ושם שני בחינות חסד ודין, כי מושם דינין מתערין [27]: **והיא בחי' סוכה**, כמ"ש (תהלים קלט) **תפסיני בבטן אמו**. והיא²⁹ בחי' כח התפלה, מה שמתפללין בכה [27], **כל עצמותי תאמרנה וכו'**, (תהלים לה). והוא בחי' סוכה, כמ"ש (איוב ו') **בגידים ועצמות תסוככני** [28]. כי כה שאדם מכנים

תורה אור
יזאל ב (ה) ואכלתם אכול ושבוע והללתם את שם יקוק אלהיכם אשר עשה עמכם לתפילא ולא יבושו עמי לעולם:
קולת: (יד) ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה גם את זה לעשת זה עשה האלהים על דברת שלא ימצא האדם אחריו מאנה: דברים עקב יא (טו) ונתתי עשב בשדך לבחמתך ואכלת ושבעת:

תורה מח
דברים האינו לב (נא) על אשר מעלתם בי בתוך בני ישראל במי מריבת קדש מדבר צון על אשר לא קדשתם אותי בתוך בני ישראל:
בראשית ב (ז) וייצר יהוה אלהים את האדם עפר מן האדמה ופח באפיו נשמת חיים ויהי האדם ילדש חיה: משלי ב (ג) כי אם לבינה תקרא למבנה תמן קולך: תהלים קלט (יג) כי אמת קבית כליתי מסכני בגיט אמי:

תהלים לה (כ) על עצמותי תאמרנה יהוה מי כמוך פעיל עני מוקן מפני ועני ואביון מגולו:
איוב: (יא) עור וקשר תלבישני ובעצמות וגידים תשככני:
ישעיהו נא (טו) ואשים דברי בפיך ובצל ידי כפיתך לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי אמה: תהלים קיא (ו) פת מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים:

תהלים פט (ג) כי אמרתי עולם חסד יבנה שמים מן אמנותם בהם:
תהלים קמד (ח) אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר: תהלים לא (כא) מסתרים בסתר פניך מרעבי איש תצפנם כסוכה מריב לשונות: מיכה ו (ב) ומעו הרים את ריב יקוק והתאננים מסדי ארץ פי ריב ליקוק עם עמו וקץ ישראל יתקנה:
שמואל א-ב (א) ותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי בידך רעה קרני בידך ורוב פי על אויבי כי שפחתי בישועתך:
שמואל א-א (ו) והיא מרת קנש ותתפלל על ידך וקבה תבכה:
לך לך יב (א) ואמר יקוק אל אברהם לך מארצך ונטולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך:
תהלים קכו (ב) חנה נחלת ידך גנים שקר פרי הגפן: מיכה ו (ח) הגיד לך אדם מה טוב ומה יקוק הדרש משך פי אם עשות משפט ואהבת חסד ותצננע לכת עם אלהיך: פ

שיר השירים ב (ו) שמואלו תמת לראשי וימינו תתקבני:

²² עיין פ"ח פ"ח סוכות פ"א שהם נשלמים להכנס ביום"ש ראשון של סוכות דהיינו שנכנס חסד שבחסד הפנימי וכו' ביום מתחילים להכנס המקיפים ממעלה למטה דהיינו תחילה חסד שבחסד המקיף שכולם הם בסוד ימינו תחבטני שהם החסדים הניתנים מאמא למלכות. ועי"ש שבח"י שמואלו תמת לראשי וימינו תתקבני: פ

²³ ותולדו תוקן
²⁴ בדפים שלנו מה:
²⁵ עיין ברכות ג.
²⁶ עיין יחזקאל לו כ' ומארצו יצאו בתולדו הוא
²⁷ ותולדו הוא
²⁸ ביאור מוהר"ת בתפארת
²⁹ * וזהו אחרי עש: [בבחי' רעיד:] ועיין וזהו תולדות דף קלז. ובפירוש אור החמה שם ועיין לקמן תורה מט אות ו', ועיין שריי אורה שער שלישי ורביעי ד"ה ודע כי כל הבאים להתפלל. ועיין עמק המלך שער יג פרק לד.
³⁰ סוף הפסוק הג"ל
³¹ בראשית יב א'
³² עיין תורה מד ופרש"י בראשית א' א'
³³ * שיעורו הוא טו הג"ל
³⁴ * שיר השירים ב' ו' [שם ח' ג' ועיין שער הכוונות סוכות דרוש ג' מו"ח עד י"ב"פ] הם בחי' שמואלו תחבטני
³⁵ המשך פסוק הג"ל במיכה ו'

³⁶ בתפארת כתוב (דברים לג) ובתולדו ותשכנני ויחנן
³⁷ עיין בפסוק שריבני הפך הסדר והקדים גידין לעצמות
³⁸ בתשכנני כ"ח
³⁹ אבות פ"ח
⁴⁰ ותשכנני כ"ח
⁴¹ עפרש"י בראשית א יד מיום ראשון
⁴² * תהלים קיא
⁴³ כמבאר סוד החיבוק בסוד שמואל תחת ראשי וימינו תחבטני
⁴⁴ בלשון זה נקראת סוכת שומרי שדה וכרם עיין פרש"י ורד"ק ישעיה כד כ' ד"ה כמלונה. ורשב"ם ב"ב סח: ד"ה שומריה. אלל רעינו נלאה שפוננו ללכות לסינו סוכה על ע"ה הפך סוכה לקנוסה שהיא ללל מסימנעלה (וכרם ח"ג קב). לל האמנו. ועיין עינין לז:
⁴⁵ בדפים שלנו בדף מג: ועי"ש עד דף י"ז:
⁴⁶ מיכה ו'

⁴⁷ בתפארת כתוב (דברים לג) ובתולדו ותשכנני ויחנן
⁴⁸ בראשית ב ו'
⁴⁹ * ובזהו פרשת בור רע"מ דף קיא.
⁵⁰ הויה בניגוד צירי היא בינה קהלת יעקב עירי שם
⁵¹ בתולדו-שם
⁵² עי"ש תרגום יונתן אמא לבינונותא תקרא ועיין משנה בכורות ד' ד' שמקום לציות הולד נקרא אם ובפרש"ס שער הכנויים פ"א וספר הבהיר סוף אות קד ואות קה
⁵³ * וזהו ויקרא י:
⁵⁴ בתולדו הוא
⁵⁵ עיין לקוטי תפלות כאן - כל הכוחות שיש בנו וכו' ולהרגיש הדרור בכל עצמותי ואברי וכו' ובכוונה גדולה. ועיין לקמן ותתפלל חנה בלשח. ולא זמני למויה ה' שם מקול רם המעולל לת המוניה וכזי לנשות רעמים ליישך אלל.
⁵⁶ בתולדו- ובעצמות וגידים

⁵⁷ עיין ספר הברית ח"א מאמר ב פ"א ועיין לעיל תורה ל' אות א [דף מג.טו] א' ותורה לא בלשון מוהר"ת ד"ה ושלימותם לא הדברים
⁵⁸ יזאל ב כו
⁵⁹ * ענין אלא ענין יכן מנוקד בתפארת
⁶⁰ ג' וגם בדפוס-י כללות, בתולדו- כללית, ונתולדו- כללית
⁶¹ * כבא מציעא נח:
⁶² * קהלת ו יד
⁶³ לשון חז"ל בקדושתו כב: ובסוטה טו. ועי"ש בסוטה שני פירושים בפרש"י
⁶⁴ * ובתיקון נא דף פו:
⁶⁵ עיין חיי מוהר"ן צב
⁶⁶ תורה זו לשון רבינו נאמרה באיסור הג סוכות שנת תקסג (חל או ביום שלישי פרשת בראשית) ועיין שיש"ק ח"ב אות תקמ שמונה בה כל היסורים שעברו על מוהר"ת בתחילת התקדושותו לרבינו

מאמר על אשר מעלתם

מספה"ק לקוטי מוהר"ן

לשון רבנו, זכרוננו לברכה

זמן ומקום אמירת התורה

תורה זו נאמרה באיסרו חג סוכות
שנת תקסג (ח"מ נט) (חל אז ביום
שלישי פרשת בראשית)

פתיחה

בתורה זו מבאר רבינו טוד הסוכה. ועיקר הענין הוא שסוכה היא בחי' הארת מקיפי הבינה עלילאה הסוככת על
בניה, לשמור אותם עד שיגדלו, ויהיו ראויים ליחוד קב"ה ושכינתיה פנים בפנים.
ועל פי זה מתבאר את חטא משה ואהרן במי מריבה, ומדוע ענשם היה דווקא שלא להיכנס לארץ ישראל.
ומבאר כיצד ע"י בחי' סוכה וע"י ארץ ישראל זוכים לבנים, ובוזה מבאר תפלת חנה שממנה למדו חז"ל כיצד
להתפלל כמבואר בברכות פרק חמישי.

ליקוטי הלכות

חור"מ כח והרשאה הלכה א' – וזה בחינת פי יהיה ריב בין אנשים ונגשו אל המשפט, כי הריב שבין אנשים על עסקי גולות. שנה תוכו
ממון והוא מכחישו ורוצה לגזול, הוא בחינת פגם כח מעשי בראשית, כי לפי כח מעשי בראשית שנסדר כל אחד על מקומו. וזה
האדם יהיה לו כח וכח ממון ונכסים. וזה כח וכח לפי סדר כח מעשי בראשית. וכשאחד גוזל את חברו, הוא משנה סדרי
בראשית. נמצא, שפוגם בכח הנ"ל. וזה בחינת ומיד עשקיהם כח שעל ידי העשק והגזלה נפגם הכח, כי הממון והנכסים נקרא כח,
כמו שכתוב, "בחי ועצם ידי עשה לי את החיל". וכמו שכתוב, "כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל". וכשגוזל חברו נפגם הכח הנ"ל. וזה
בחינת מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה. כדי שלא יאמרו, לסטים אתם. לפיכך כח מעשיו הגיד לעמו וכו', כי בחינת כח מעשיו
הוא הפך הגולה ותקונה כנ"ל. ועל כן כשאחד גוזל את חברו ואזי נפגם הכח מעשיו כנ"ל, אזי מתעורר ריב לשונות ימין שקר כנ"ל,
כי נעשה ריב ביניהם ואחד מכחיש את חברו. ועל כן התקון הוא, ונגשו אל המשפט שהוא בחינת סכה, בבחינת ועקב נסע סבתה
(בראשית לג). ועקב הוא בחינת משפט בבחינת משפט לאלקי יעקב. וכמו שכתב רבנו נרו"א (בסימן ב) ועל ידי המשפט שהוא
בחינת יעקב, בחינת סכה, נתמקן ריב לשונות כנ"ל.

שיחות השיבות לתורה

תורה מ"ח שבלקוטי מוהר"ן חלק א' נאמרה באסרו חג סכות שנת תקס"ג, שנה ראשונה להתקרבנות מוהר"ן (כחודש אחר
התקרבנות). ושם בתורה כלול ומרומז היסטוריים שעברו על מוהר"ן באותו עת, דהיינו מענין תפלה בכח שרדפו אותו בני
עירו ומשפחתו על זה שהתפלל בכחות. וכן מענין הצער גדול בנים שסבל מזה שהיתה זוגתו מפלת כמה פעמים, ולא יכלה
לגמור את הריונה, ואז היתה גם מעברת, ופעל רבנו לטובתו, ובראש-הדש פסלו נולד לו בנו הראשון רבי שכנא, אחר-כך
בשבת פרשת נח שלאחריה נאמרה תורה קיב: (שיש"ק ח"ב סעיף תק"מ).

בעשרת ימי תשובה (שנת תקסג) נכנס מוהר"ן, כשבעיים אחר התקרבנות) לרבינו זצוק"ל, וסיפר לפניו כל לבו, ואז אמר
לו רבינו ז"ל: ועל הכל טוב כשמשיחין את מה שבלב לפני השם יתברך, כמו שמשיחין לפני ידיד טוב אמיתי. "און וויטער איז
גוט אז מרעט זיך אויס וכו'". ואז בשבת תשובה אמר רבינו ז"ל התורה ו' – "קרא את יהושע". ואז היה לו התעוררות
גדולה, כמבואר ב"חיי-מוהר"ן" (סימן ב). ובעשרת-ימי-תשובה נתן לו רבינו זכרוננו-לברכה הנהגות לפי שורש נשמתו,
היינו: לימוד ח"י פרקים משניות בכל יום, ומעת לעת בשבוע לא יאכל דבר מן החי, ויהיה ניעור שני ימים ולילה אחת
רצופים – (ראה בחיי מוהר"ן, בהשמטות לסעיף תצ"א). ואחר-כך נסע לביתו, ובשמחת-תורה נתקבצו כמה אנשים מאנשי-
שלומו אצל מוהר"ן זכרוננו-לברכה לשמוח בשמחת יום-טוב, ונזכרו בגדולת רבינו זצוק"ל ובהזמירות שלו. טיפסו על
הקירות, "האבן זיי זיך גידראפעט אויף די ווענט" (לשון מליצה) מגודל הדביקות והגעגועים, והיתה להם חרטה גדולה על
מה שלא נסעו כל משך ימי החג לרבינו זצוק"ל, ועל-כן הסכימו בדעתם ליסע תיכף במוצאי-יום-טוב אחר הבדלה.
כשנודע מזה לאביו של מוהר"ן, כעס עליו ואמר לו: אם-כן שוב אל תבוא עוד אל ביתי! ואף-על-פי-כן נסע מוהר"ן
זצוק"ל עם אנשי שלומינו במוצאי-יום-טוב. ומצאו עוד את רבינו זצוק"ל יושב אצל השולחן עם הבעלי-בתיים, שהיה רגיל
לישב בשמחת-תורה עם הבעלי בתיים לבד, אף-על-פי שהיו אז עוד גם-כן רבי שמואל אייזיק ורבי יודל, שלא נסעו לביתם
מפני ריווק הדרך. אז גם זימרו אנשי שלומנו בשוק: "צהלי רויני יושבת ברסלב", ואז אמר רבנו זצוק"ל התורה מ"ח – "על
אשר מעלתם בי", שהיה פלא בזה, כי היא מדברת מענין סוכה, ולא אמרה רבינו עד שמחת-תורה, אך המתין באמירתה, כי
רצה בעיקר שישמע זאת מוהר"ן זצוק"ל: (כוכ"א אבני"ה ברזל; מובא בשיש"ק ח"א, סעיף תרכ"ה).

הקדמה

בתורה זו מבאר רבינו סוד הסוכה. ועיקר הענין הוא שסוכה היא בחי' הארת מקיפי הבינה עילאה הסוככת על בניה (כמבואר בתורה רסו), לשמור אותם עד שיגדלו ויהיו ראויים ליחוד קב"ה ושכינתיה פנים בפנים. ועל פי זה מתבאר חטא משה ואהרן במי מריבה, ומדוע ענשם היה דווקא שלא להיכנס לארץ ישראל. ומבאר כיצד ע"י בחי' סוכה וע"י ארץ ישראל זוכים לבנים, ובוזה מבאר תפלת חנה שממנה למדו חז"ל כיצד להתפלל כמבואר בברכות פרק חמישי.

ורמזו בה כל כוונות הימים שמר"ה עד שמיני עצרת שבפע"ה, ובעיקר סוד הסוכה. ומבאר אותם בדרך העבודה כדרכו. והעבודה היא עבודת התפלה, דהיינו תפלה בכת, שעולה עד הבינה עילאה בחי' סוכה. כי מבואר בפע"ח שמי"ט ראשון של סוכות עד הושענא רבה, נכנסים החסדים המקיפים של אמא אל המלכות, וזה סוד הסוכה, שדרך נקבי הסכך מאירה אמא עלאה/כ לכת היושבת בסוכה, דהיינו כנסת ישראל שהיא כל אחד מאיתנו, ועי"ז יכול כל אחד לזכות לתקן ולחזק את מדת ההמלכה שלו את הש"י. (והכלל הוא שמקיף כשמאיר א"א להשיג זאת בשכל אלא בהרגשת הלב כמבואר בתורה ריח בבחי' מזליה חזי עי"ש עפ"י חגיגה ג. והמזל היא הנשמה, והיא בחי' בינה בחי' אמא עלאה) דהיינו שע"י הסוכה, מקבל האדם בהעלם, הרגשת קרבת אלקים, ש"נמצא מאד" עמו ואצלו, ומכח זה מתעורר להמליך על עצמו את הש"י ביתר שאת ועזו. (לכן לא טוב שיהיה הסכך מעובה אלא צריך שיראו הככבים דרכו)

וכל זה נמצא גם בפרטיות אצל כל אחד, כי הגוף סוכך על מדותיו שבנפש, ומסתיר מהן הארת הנשמה, שרוצה להאיר לו את מציאותו ורוממותו ית', ולכן כבד עליו להמליך את הש"י, ועי"ז מדותיו נפולות, שבמקום אהבת ה' יש לו אהבת הבלי עוה"ז, וכיו"ב בכל המדות, שלא משתמש בהן להמלכת הקב"ה וגילוי כבודו, אלא להמלכת עצמו ורדיפת הבלי עוה"ז. ולכן ראוי לכל אחד לזכך גופו שלא יהיה בבחי' סכך מעובה הנ"ל. וזה מגלה לנו רבינו שחג הסוכות בבחי' זמן, והסוכה בבחי' מקום, וכל אדם ע"י תפלה בכח בבחי' נפש/ג, מסוגלים שיכנסו המקיפים של אמא, דרך נקבי גסות הגוף, להאיר למידותיו שימליכו את הש"י. ועיקר העבודה מבואר שהיא בחי' תפילה בכח/ד, כי תפילה בכח היא מהארת מקיפי הבינה, שעל ידם יש הרגשה במציאותו ית' באופן נעלם, שמתבטא בהרגשת יראה קדושה, שמתעורר על ידה לתפילה בכח בבחי' כל עצמותי.

עוד הקדמה

מהלך התורה הוא ביאור על כוונות סוכה בפרי עץ חיים, דהיינו תיקון המלכות מראש השנה עד שמיני עצרת. תחילה הניסור בבחי' "שמאלו תחת ראשי" וכמבואר בכוונות שם דרוש ג' י"ג, שהוא בחי' "עשות משפט", דהיינו

^א עי"ש בפ"ד בסוגרים ציטוט מכוונות שבת סוף פרק יג.

^ב עיין תורה ה' ענין עולם שנה נפש דהינו מקום זמן ואדם. שהשלמות היא בהתאחדותם להיות מרכבה לאורות העליונים דהיינו שהאדם יעשה מה שצריך ומתאים לזמן המסוגל לזה במקום המסוגל לזה.

^ג עיין בתורה סב אם היה האדם יודע ברור שהקב"ה עומד עליו מקשיב לתפלתו היה מתפלל בכח גדול

^ד בנין המלכות מר"ה עד שמיני עצרת כמבואר בשער הכוונות – דרושי חג הסוכות דרוש ג' ושמאלו תחת ראשי הן ימי הדין נלאש הסנה ועש"ת

בענין הימים שבין יוה"כ לסוכות וגם כל ח' ימי החג בסדר נכון ובו נבאר בארוכה מתחילת יום ר"ה ויו"כ.

ודע כי להיות כי ביום ר"ה נברא העולם לכן חוזר להיות ביום ר"ה שבכל שנה ושנה כענין מה שהיה ביום ר"ה שבו נברא העולם והוא כי חזרין ז"ן לעמוד אב"א וצריכי' נסירה וחזרת פב"פ וחיבוק ונישוק וזווג וזה נמשך מר"ה עד ח' עצרת. וטעם אריכות זמן זה יתבאר לקמן בענין התפשטו' החסדי' מצד אימא בנוק' דו"א.

והנה מיום ראשון של ר"ה עד יוה"כ ננסרין כל י"ס של רחל נוק' דו"א מאחורוי ואז בעיה"כ נגמרה מלאכת נסירתה ונמצא שלא היתה ראוי' לזווג ולכן בכל אלו הימים שבין ר"ה לח' עצרת כל הזווגים כלם הם ישראל או יעקב עם לאה כאמור. והנה כל הימים שבין ר"ה ליוה"כ הם בחי' שמאלו תחת ראשי שהוא ענין חיבוק השמאל. והענין הוא כי הנה ענין הנסיר' הוא ענין דחית הדינים הקשים שיש באחוריים דכורא ולינתם בנקב' ונשאר הוא חסד ונוק' כולה דין. וכדי לבסם ולמתק הדינין שבנוקב' הוא מחבק' בשמאלו כנודע כי אין הדינין מתבסמין אלא בשרשם.

והנה שורש הדין של נוק' היא שמאלו דו"א ולכן מחבק האחוריים של הנקבה אשר שם ניתנו כל הדינין על ידי הנסירה ומחבקה בשמאלו ואז מתבסמים ונכעעים ונמתקים. וענין לקיחת הנוקב' עטרא דגבור' זו היא הנקב' בלשון חיבוק השמאל כי ע"י זה מתמתקין הדינים שלה כנו' באופן כי בזמן הדורמיטא אז בא ענין חיבוק השמאל ואז הדינין שלה מתבסמין ואז זמן הנסירה. וג' בחי' אלו נעשות יחד. כי ע"י הדורמיטא אין יניקה לנקב' ע"י הזכר ואז נפרדים מאחוריהם וננסרין ואז נכנסת עטרא דגבור' ובינ' דו"א בסוד מוחין אלי' וזהו חיבוק השמאל והבן כל זה היטב:

וביזה"כ כבר הי"ס שלה ננסרו מעיה"כ ולכן בתחילת ליל יום זה עולה מדריגה אחר מדריגה אל אימא עלא' בסדר הה' תפלות כנ"ל ובחזרת מוסף או נגמר עליית' שם. וענין עליית' שם הוא בסוד ויבן ה' אלהים את הצלע כו' כי שם היא מתקשטת בקישוטין ולוקחת הה"ג מן אימא עצמה שלא ע"י ד"א כמו עד עתה בר"ה. ובנעילה נעשה גם החותם של היסוד שבה שהוא הכלי שבו נתונין המ"ג שהם הה"ג שלקחה מאימא. וכבר נתבאר לעיל כי החותם הזה איננו היסוד עצמו שבה: ובימים שבין מוצאי יוה"כ עד ח' עצרת ולא עד בכלל הכל הוא ענין חיבוק הימין וכבר היא יכולה באלו הימים לעמוד עם ז"א פב"פ עמו ממש ולא עם יעקב לבדו אלא עם ז"א עצמו.

דין, כמבואר בגמ' מכות כד (כי הניסור הוא שכל הדינים ניתנים בה, והחסדים נשארים אצלו. ואח"כ בסוד "שמאלו תחת ראשי" מחבק אותה וממתיק את הדינים שנתן בה. והוא המתקת הדינים של המלכות מראש השנה עד יום כיפור (שבו עולים לאר"א בבחי' אמא אחפת מנהא לברתא ליחוד פב"פ שנקרא אב"א). ואח"כ ב'ד' ימים שקודם סוכות נכנסים במלכות חסדים פנימיים של בינה. ואח"כ מיו"ט במשך ז' ימים, ע"י הסוכה מאירים בה החסדים המקיפים של אמא, באופן של חיבוק כמ"ש "וימינו תחבקני". (וכל הימים מיום כיפור דהיינו מרגע שנגמר הניסור עד שנעשים גדולים בקומה אחת צריכים שמירה מהחיצונים וזה נעשה תחילה ע"י שעולים לאמא כנ"ל ואח"כ בבחי' אמא מסככה על בניה בסוכה¹) וכל זה כדי לבנות את המלכות ולהגדילה שתהא פרצוף שלם, אבל בניינה שתהא מוכנה ליחוד זה מתחיל בהושענא רבה ואח"כ חוץ לסוכה² בשמיני עצרת נעשה היחוד עצמו עם ז"א (אבל ז"א עצמו בניינו בחסדים פנימיים ומקיפים נעשה ע"י הלולב והקפות שבתפילה)

ורבינו מבאר כיצד ע"י תפלה בכח נעשה האדם בחי' סוכה, דהיינו שאמא עלאה בינה הקדושה יורדת בבחי' "בצל ידי כסיתך" ומתלבשת בגופו בגידין ועצמות תסוככני, ומסככת על נפשו היוצאת בדברו, דהיינו תיקון המלכות פה, עד בחי' "אשים דברי בפיך", בחי' שכינה מדברת מגרונה. עוד מבאר שהכח בתפילה מעורר בחי' כח אתון של מעשה בראשית שבהן נברא העולם, והן שרש וראשית "כח מעשיו" ית', ש"הגיד" בתחילת התורה "לעמו" ישראל, כדי לבטל מהם טענת הגויים, שישראל ליסטים הם שגזלו מהם את א"י. נמצא שתפלה בכח מגלה את כחו ית', שהוא ברא את העולם וארץ ישראל בכללה, והוא בעל הבריה, ולכן הארץ קנויה למי שהוא ית' רוצה לתת אותה. נמצא שא"א לזכות בא"י רק ע"י תפלה בכח, כי בלא זה חוזר קטרוג הגויים³ (הימין שקר טענות שקר) שהיא גזולה בדינו, ולכן אפילו מי שנמצא בא"י, אינו זוכה בכל מעלות קדושתה רק ע"י תפלה בכח שע"י מסיר את הקטרוג הנ"ל, כי כל זמן שיש קטרוג, יש בכח המדות רעות שהם בחי' ריב לשונות, להתגבר על ישראל ולמנוע מהם קדושת א"י.

נמצא שבניין המלכות וקדושת הארץ הן דבר אחד, שנעשה ע"י בחי' תפלה בכח, שהיא בחי' סוכה. דהיינו אמא המסככת על בניה ושומרת אותם מאחיזת הקליפות וריב לשונות. עוד מבאר רבינו שע"י סוכה ותפלה בכח וארץ ישראל, זוכים לבנים, כיון שהבינה שם נוצר הוולד. בבחי' בני חיי ומזוני במזל תליא, לכן הזכות לבנים מתעורר ע"י בינה, ואח"כ ע"י ישיבה בסוכה ובא"י ובתפלה בכח, אזי המלכות נבנית, עד שבשמיני עצרת נעשה יחוד, ובשביעי של פסח נולד הוולד כמבואר בכוונת סוכה הנ"ל. וזוה מבאר רבנו את הטעות של משה רבינו שטעה בבחי' סוכה ותפלה בכח, בדברו אל הסלע להוציא ממנו מים (וכיון שלא היתה סוכה קדושה, לא נעשה גידול המלכות פה בתוכה, לכן במקום מי החסדים המקיפין, שהם בחי' סוכה דקדושה, נעשה מי מריבה, ימין שקר, בחי' ריב לשונות, המתגבר ע"י סוכת נוצרים, שנעשה ע"י פגם הדיבור, שהוא כל בחי' הנפילה מבחי' אשים דברי בפיך, שנעשה ע"י תפלה בכח. וכיון שלא היה תפלה בכח, לא נתעורר בחי' כח אתון של מעשה בראשית, שהם בחי' כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים, דהיינו את ארץ ישראל, לכן לא נכנסו לא"י.

עד כאן ההקדמה

¹ בכוונות דרוש ג' – ואמנם ענין המשכת החסדים דאימא בסוד א"פ הוא שלא ע"י מעשה אלא בכל יום ויום ממוצאי יוה"כ עד יום הא' של סוכות נגמרים לנכנס בה והימים האלו בעצמם יש בהם שלימות הזוה להיינו קד' ימים אלו מסוגלים להכנס האור הפנימי לחסדים לאמא והמשכתם לחסדים לאמא הנ"ל בסוד אור מקיף הוא ע"י מצות סוכה שהוא בחי' אור מקיף עלינו כנודע. והמשכת החסדים דז"א באור פנימי ואור מקיף שניהם נעשים ע"י מצות הלולב. אלא שע"י נטילת לולב ועשיית הנענועים נכנס האור הפנימי. וע"י ההקפת המזבח עם הלולב נכנס אור המקיף. ואמנם צריך שתדע כי כל אלו החסדים כולם בכל בחינותיהם הם לצורך בנין גופה עצמה להעשות פרצוף שלם. אבל מה שהוא לצורך בחי' הזווג שלה אינו נעשה אלא ביום הו"ר וביום ח' חג עצרת כמ"ש במקומו והרי נתבאר כל הבחי' דרך כלל:

² וצ"ע כיצד נעשה בד' ימים עד סוכות

³ כיון שהם כבר גדולים בקומה שווה פנים בפנים ולא חוששים מיניקת הקליפות לכן אינם צריכים לשמירת אמא המסככה על בניה כדי להתייחד

⁴ הכוונה לשרי אומות הגויים שמקטרגים בבית דין של מעלה. שטוענים הרי ישראל בעצמם לא מאמינים שאתה הבורא לכן רק מי שמגלה במעשיו שהקב"ה הוא ברא את העולם והכל תלוי ברצונו רק ממנו סר הקטרוג ומאיר עליו זכות וקדושת א"י.

תורה מח [א]

כדרכו מלביש רבינו השגתו בפסוק או מאמר חז"ל וכאן מגלה השגתו כביאור לפסוק שאמר הקב"ה למשה רבנו ביום הסתלקותו הטעם שלא נכנס הוא ואהרן לארץ ישראל¹

(דברים לב): על אשר מעלתם בי וכו' במי מריבת קדש מדבר צין וכו':

כפי שיבואר בסוף התורה מדבר צין רומז לתמורה וחילוף. והחילוף שייך בשורש הדברים, קודם ההשתלשלות, (כמאמר חז"ל וחילופיהם בגולם) דהיינו החכמה שבבינה, ששם תחילת ההתגלות של כל דבר, ולכן שם הבחירה כיצד יתגלה ויצא מכח לפועל, לטב או ח"ו ביש. לבחי' סוכת אמונה ושלום, או ח"ו סוכת נוצרים, הבלי שוא וריב לשונות. דהיינו האם יתגלה בתפלה בכח ברחמים ותחנונים בחי' שפכי כמים לבך, או ח"ו בכח הזכויות בבחי' דחיקת השעה שזה בחי' הכאה ולא דיבור (כמבואר בתורה כ'). ובזה טעו (או הוטעו), ולכן לא נתעורר בחי' כח מעשיו ית' שהגיד לעמו תת להם נחלת גויים. לכן לא נכנסו לארץ.

עתה יבאר סוד הדבור הקדוש לעומת דבור שאינו קדוש, ובעיקר מתבטא בתפלה בכח, בחי' שפכי כמים לבך, שהיא דברי הקב"ה בחי' שכינה מדברת מגרונו, בחי' אשים דברי בפיך, לעומת דבור שאינו בכח הכוונה, וכ"ש דבור בטל או ח"ו רע. ובהמשך יבאר מה נפעל מכח תפילה כזו.

תחילה מבאר שרש הדברים, דהיינו ענין הבחירה שיש על הוצאת הדבור לפועל, דהיינו בחי' נפשי יצאה בדברו, האם בדבור קדוש או דבור שאינו קדוש. כי כח פעולת הדבור הוא כפי הכח שבו נוצר, אם בהתלהבות בחי' כל עצמותי, אזי הוא דבור בכח שפועל טב או ביש בכח גדול, וזה לעומת זה, כי ההתלהבות הוא מהדינין דמתערין בהבינה ליבא, כמ"ש חז"ל אלמלא יצה"ר לא היה חדוותא דאורייתא². נמצא הבחירה היא או להתפלל בכח ולהיות נעשה סוכת שלום או לדבר בכח³ וליצור סוכת נוצרים הבלי שוא.

ואיתא בכתבי האריז"ל שלכל ספירה יש שם הויה בניקוד אחר והבינה בניקוד צירי, ולכן מתחיל רבינו לבאר צירי זה בחי' מה שכתוב בבראשית ב' ז' ביצירת האדם וייצר את האדם וכו' [1]. וייצר בשני יודין, ודרשו חז"ל שרמוז בזה שנברא ביצירתו עם בחירה דהיינו יצירה לטב יצירה לביש, יצירה לשכר יצירה לעונש (זוהר בראשית ד' כז ע"א ובברכות סא.) [2] בחי' דין ורחמים.

וזה דהיינו צירה שרומז ליצירה לטב או לביש זה בחי' בינה, ששם נוצר הולד⁴, כמ"ש (משלי ב') פי אם לבינה תקרא דהיינו רמז שספירת הבינה נקראת אמא⁵. ושם יש שני בחינות, חסד ודין,

¹ תורה זו לשון רבינו נאמרה באיסרו חג סוכות שנת תקסג (חי"מ) (חל אז ביום שלישי פרשת בראשית)

² דברים לב (מח) וידבר יודך אל משה בעצם היום הזה לאמר: (מט) עלה אל הר העברים הזה הר נבו אשר בארץ מואב אשר על פני ירחו וראה את ארץ כנען אשר אני נתן לבני ישראל לאחזה: (ג) וימת בקר אשר אתה עלה שמה והאסף אל עמיו כאשר מת אהרן אחיך בקר החר והאסף אל עמיו: (גא) על אשר מעלהם בי בתוך בני ישראל במי מריבת קדש מדבר צין על אשר לא קדשתם אותי בתוך בני ישראל: (גב) כי מנגד תראה את הארץ ושמיה לא תבוא אל הארץ אשר אני נתן לבני ישראל:

³ בתקפא כתוב (דברים לג) ובתשכס תוקן

⁴ עיין ר' צדוק הכהן פרי צדיק לסעודת פדיון הבן - אות א - אך באמת על יצר הרע של תאוה אמר (קידושין ל ע"ב) בראתי יצר הרע וכו', וממנו יושאר לעתיד כמו שאמרו (זח"א קלח א) אלמלא יצר הרע וכו', חדוותא דשמעתתא לא ליהוי.

⁵ אבל עיין בני יששכר תשרי מאמר י' סוכה בחי' מקיפין וכן כל ההתלהבות במצוות והחומרות שבהן באות מהארת המקיפין לכן גוי לא שייך בזה וכו' עי"ש באריכות

⁶ כמו שרואים בחוש אנשים שמדברים ענייני עוה"ז בכזו התלהבות. וכל זה שני הצדדים הקצוניים כדי להבדיל ולהבין העניין אבל באמת בהמשך נבאר שכל מחשבה וזה שבתוך התפילה היא כבר נפילה מתפלה בכח ומבואר בתורה קח שהיא בחי' הרהור ע"ז וצריך נסירה ובנין חדש של המלכות להביאה שוב לבחי' פב"פ. (ואע"פ שלקמן נבאר שכל התפלה בכח שמדובר כאן היא בחי' אחר באחור כי רק בשמיני עצרת יהיה פב"פ ממש וכאן רק מכח שמירת הסוכה (תפלה בכח) זה נעשה באופן של פנים בפנים צ"ל שכל בחי' כלולה מכל הבחינות וגם בסוכה יש בל הבחינות פב"פ ואב"א)

⁷ בראשית ב ז

⁸ * וזוהר פרשת בהר רע"מ דף קיא.

⁹ בברכות וכן בתורה מט מבאר שו"י יצר" רומז לזה שהאדם נברא עם שני יצרים יצר טוב ויצר הרע ושניהם בלב שגם הוא נקרא בינה כדאיתא בפתח אליהו בינה ליבא ובה הלב מבין, אבל כאן שמדבר מסוכה לא מזכיר כלל עניין הלב, אלא אלא את הדבור, אמנם איתא בחז"ל הלשון קולמוס הלב, ר"ל היוצא מבינה. ונראה הכוונה כי תפלה בכח בחי' שפכי כמים לבך, דהיינו דיבור בכוונת הלב, ואחר הכוונה הן הדברים (הדבורים), אם סוכת אמונים או סוכת נוצרים.

¹⁰ בינה היא עולם הבריאה ולקמן אומר שבינה דינין מתערין מינה דהיינו שאין בה רע אלא שרש לדין שבעולם היצירה שבו הרע והטוב בשווה יכול להתהפך לרע. וכאן מבאר שבבינה נוצר היצירה לטב ולביש. וקשה לומר שמדבר רק בשרש הרע ולא ברע בעצמו אלא

מהחסדים נעשה קול ומהדין הקדוש נעשה (חתוך) דבור, **כי משם** בספירת הבינה **דינין מתעריין** [יא/יב] שם תחילת התעוררות הדין (כי שם תחילת ההתגלות וכל התגלות הוא בבחי' דין שמכח הדין נעשה גבול דהיינו כלים המגלים את הדבר) אלא שבבינה עדין כולו קדש דהיינו רק בבחי' גבול ומדה בין טוב לטוב וכלים להשגת הטוב, אלא שמכח זה, אז במה שנוצר בה ויורד ומשתלשל למטה יש בו כבר אפשרות לבחי' דין גמור, שהוא רע בבחי' מחשבות רעות וכוונה רעה שהן שרש לדבור רע:

והיא הבינה היא **בחי' סוכה, כמ"ש (תהלים קלט) תְּסוּפִינִי בַבֶּטֶן אָמִי** [ג] כמבואר בשער הכוונות שקדושת הסוכה היא הארת הבינה/י^א.

והיא הבינה וסוכה היא **בחי' כח התפלה, מה שמתפללין בכח** דהיינו כח הכוונה, שבהרהור בלא קול/טו, בחי' **כל עצמותי תאמרנה וכו'/טז** (תהלים לה) דהיינו תפלה היוצאת בכח מפנמיות עצמותו, דהיינו שכשמתפלל בכח אזי נעשה גופו (עצמות וגידין) בחי' סוכה על נפשו הנופשת ומתלבשת בדם שבתוכו/י^ב ובה נוצר הוולד דבורי התפלה דהיינו נפשי יצאה בדברו/י^ג.

והוא התפלה בכח הוא **בחי' סוכה** רבינו מחדש כאן שמה שנעשה בסוכה לאדם היושב בה זה, נעשה בכל אדם בפרטיות ע"י תפלה בכח, כי כמו שהסכך סוכך ומכסה אורות עליונים, שלא יאירו ברובי אור, אלא במדה אל המלכות היושבת בסוכה (כמשל נצנוץ הככבים דרך הסכך), כך בכל אדם, הגוף סוכך ומכסה שלא תאיר הנשמה בריבוי אור למידות שבנפש שבגוף, אלא במדה, (רק בבחי' מרחוק נראה לי ה'), **כמ"ש (איוב י) בגידים ועצמות תסוככני** [ט] שהגידין והוורידין והעצמות הן כמו סכך על פנמיות האדם שהיא הנפש המתלבשת בדם.

עד כאן ביאר סוד הבחירה שיש בבחי' סוכה

שבבינה נוצר בחי' עולם היצירה ובו יש יצר רע ויצר טוב וכמבואר בתורה מט שבבינה מחשבות טובות ורעות דהיינו שעלול להגיע לרע בבחי' הרהור רע

^א **כתיב "כי אם לבינה תקרא"** ודרשינן אם לבינה תקרא, דהיינו שכתוב אם בחיריק ודורשים אם בצירה לשון אמא, וטעם שנכתב אם בחיריק כי הוא לשון לא כך "כי אם" כך, דהיינו שינוי וצמצום וציור שרומז לאמא שמתעברת בגבורות וצמצום וגבול ועי"ז מרחיבה ופורטת את נקודת טיפת החכמה ובונה ממנה וולד (עפ"י הריצ"ח)

^א * זוהר ויקרא י:

^ב **זוהר ויקרא י:** – תנינא יהו"ה דאקרי אלהי"ם, בגין דההוא נהר רחמי, ובגין דדינין מתערי מניה, (נפקו אלהי"ם) אתון דרחמי כתיב, ונקוד אלהי"ם, מנאל שכינה נקלחת הויה אלקיס כי היל רחמים צפנמיות ודינין צחילוניות

^ג **ממה שמכנה** את הגוף בטן שהוא דייקא הבחי' סכך שדרכו צריך להאיר מקיפי הבינה למדות, נראה שרומז שעיקר המפריע ומגשם את האדם היא תאות אכילה.

^ד **שעל כן הנכנס לסוכה** כנכנס לעולם הבינה בחי' עולם אחר ועל כן ההיתר שמחוץ לסוכה נעשה מצווה בסוכה כגון אכילה וישיבה וכו'.

^ה **עיין לקמן** ותתפלל חנה על ה' משמע שהיא הדוגמא לתפלה בכח והיא התפללה באריכות בלא שום קול כמבואר שם במפרשים ועל זה תמה עלי הכהן וסבר שהיא שכורה. ולפ"ז הכח הוא רק כח הכוונה. עוד לפי המבואר לקמן בסוכה היא אמא דמסכבא על בניה ומבואר בכהאריז"ל שזה במצב שזו"ן אחור באחור וצריכים שמירה כדי שלהתייחד ועיין בכוונת חזרת הש"ץ שכתב שבחזרה כבר מותר להתפלל בקול כי אין חשש הקליפות כמו בתפלת לחש נמצא בזמן שיש חשש מהקליפות כגון בסוכה שע"כ נכנסים לסוכה כדי לזכות לייחוד בזמן קטנות כשצריך שמירה לכן גם תפלה בכח שהיא בחי' סוכה יש חשש לדבר בקול וצריך להתפלל בדווקא בלחש. ואינו דומה לתורה ה' ששם הבכח הוא בקול דייקא כיון שצריך לעשות רעמים כמבואר שם.

עוד עיין לקמן ותתפלל חנה על ה' דהיינו שתפלה בלחש עולה עד הבינה ושם בחי' עתיקא כי בני חיי ומוזני בעתיקא תליא ועיין לק"ה מנחה ז' אות נו שבעתיקה אין צעקה בקול אלא בחי' צעק ליבם אל ה' בחי' תפילה בלחש שתקנו חז"ל. כי שם סייג לחכמה שתיקה ושם צריך לצעוק בלחש מעומק הלב.

אבל לגבי נענוע בכח צ"ע. כי הרמ"ע ור"י טרוק הובא במחזיק ברכה סימן מח שלמדו מחנה רק שפתייה נעות לומר שגם לא התנועע כלל ועיין שו"ע או"ח סימן מח באר היטב שם בשם מ"א י"א שלא להתנועע בתפלה והמהרי"ל נהג להתנועע מלפני ולאחרי. וכן איתא בגמ' שר"ע היה מתנועע בחזקה עד שהיה זו ממקום מקום. עכ"פ שיוצא שתפלה בכח היא בלא קול אלא רק בשאר כוחות וצ"ע. אולי דווקא בתורה ה' שם לעורר המח צריך קולות ממש דיתעביד רעם אבל סתם בתפלה בכח היא בלא קול.

^ט **מה היא תפלה בכח** עיין תורה ה' ובליקוטי תפילות שם שהכוונה לכח הכוונה, ועימו כל כוחות הנפש, והגוף ועיין תורה ג' שם מבאר שהכוונה שמרגיש נעימות בתפילה. אבל בבחי' הבינה זה עדיין רק כח הכוונה בהרהור בלבד, וכשיוצא לדיבור אזי הוא גם בקול גדול.

^י **גם את ההתעוררות לתפלה בכח** מקבל מהבינה שכיון שתפלה בכח היא מרכבה לאורות הבינה אזי הכלל כמו בכל מרכבה שהעליון מעורר את התחתון והתחתון את העליון וקשה לדעת מהיכן מתחיל אלא שהכלל שאתערותא דלתתא קודמת אלא שראשיתה בבחי' הרצון בלבד וצ"ע. (וכעין שמבואר בתורה ו' לגבי תשובה והארת שם אהי-ה)

^י **כמבואר** בערבי נחל והוא באריכות בתורה נא

^ט תשכנני כתיב ועי"ש מצודות ציון

(סוכת שלום או סוכת ריב, סוכת דברי אשים בפ"ך שהיא סוכת אמונה או סוכת נוצרים השומרים הבלי שוא) (2/מכאן יבאר סוד "סוכת" שהיא סוד ההכנה ליחוד ביניהם שבבחי' זו הסוכה היא בחי' בינה אמא עלאה המסככת על בניה לשמרם ולגדלם עד הנישואין/כ"א) עתה יבאר את בחי' הכח שבתפילה (שהוא בחי' כח תתאה המעורר שרש כח עליון)

כי כח שאדם מכניס בתיבות, הם כח^{כב} אתוון דעובדא דבראשית, דהיינו בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ שהם כח אותיות **שבהם נברא העולם** כי הכלל שכח מעורר כח. **ועשרה מאמרות שבהם נברא העולם** [כ"ג] בבחי' הוא אמר ויהי דהיינו, יהי אור, יהי רקיע, יקו המים, תדשא הארץ, יהי מאורות, ישרצו המים וכו', תוצא הארץ נפש חיה וכו', נעשה אדם, **מקבלין כח מכח^{כד} אתוון אלו** נמצא שבתפלה בכח מעורר גם את העשרה מאמרות. **והדיבורים שאדם מדבר בכח, הם עצמן הדיבורים של הקב"ה** כיון שהם בחי' עשרה מאמרות שאמר הקב"ה הם גם בחי' דבורו ית' בבחי' שכינה מדברת מגרונו. **וזה בחי' מה שאמר הנביא ישעיהו (ישעיה נא/כ"ה) ואשים דברי בפ"ך** כי ע"י תפלה בכח אזי שכינה מדברת מגרונו דהיינו שהקב"ה שם דבריו בפיו, **כי הם עצמם דבר ה', והם כח מעשיו** [כ"ז] כמבואר בתורה מד שכח אתוון הנ"ל מעורר בחי' כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים דהיינו את ארץ ישראל, כדלקמן.

והמאמרות שבהם נברא העולם, הם בחי' חסד כי ברא את העולם בלא אתערותא דלתתא אלא בחסד גמור (בבחי' אהבה וחיבוק/כ"ו), **כמ"ש (תהלים פט) כי אמרתי עולם חסד יבנה, והחסד הוא בחי' סוכה, בחי' חיבוק/כ"ז** בחי' מקיף, דהיינו מקיפי הבינה.

וזה ואשים דברי בפ"ך שאם תתפלל בכח באופן שאוכל לשים דברי בפ"ך, **אזי גם ובצל ידי כסיתיך, שהיא בחי' סוכה** בחי' אמא מסככה על בניה לשמרם ולגדלם עד שיהיו מוכנים לנשואין כנ"ל בהקדמה, **שהיא בחי' צל יד,** דהיינו שצל ידו ית' נעשה בחי' סוכה שמאיר למתפלל בכח בבחי' **חיבוק יד ימין**

^כ בשער הכוונות דרוש ד' מבאר סוד ג' סוכות הנזכר בתורה כנגד ג' לשונות בזהר שהן "סכת" המלכות לחוד ו"סכת" זעיר אנפין לחוד וסוכה ג' כנגד שניהם ומבואר שם שהם ג' שלבים בחיבוק אמא את בניה כיון שרחל הנוק' נמצאת מאחרי ז"א מהחזה ולמטה לכן אמא הסוככת מחבקת תחילה אותו ואח"כ כיון שרחל דבוקה בו מאחור אב"א הרי בחבוקה במקום הדבק היא חובקת את רחל (ואח"כ אמא מאירה בזרועו) וז"א מחבק את רחל פב"פ.

^{כא} עניין זה בארנו בהקדמה לתורה לב ולתורה מט בעניין בנין המלכות. והעניין כי מבואר בבהאריז"ל שכל בניין המלכות הוא מזעיר אנפין אלא שכשהמלכות קטנה לא יתכן יחוד ביניהם כיון שהם אחר באחור מפחד הקליפות, וא"כ אין שום אפשרות להגדילה לכן העיצה שהם עולים לאמא עלאה והיא מסככת על בניה דהיינו על שניהם וממקיפי הבינה בורחים הקליפות ואזי נעשה יחוד (והוא נקרא אחר באחור כיון שמצד מדרגתם לא זכו לפב"פ) ואזי שניהם מקבלים ממנה מוחין אלא שהבת מקבלת אותם דרך הבן וזה נקרא אמא אוזפת מנחה לברתא וכך שניהם גדלים בבית הוריהם עד שמוכנים לחתונה ואזי ויעזוב איש את אביו ואמו ודבק באשתו. וכל זה נעשה בסוכות כמבואר בפע"ח סוכות פ"ד. ולכן אחר סוכות שמיני עצרת אז היחוד ואז דייקא יוצאים מהסוכה כיון שהיחוד האמיתי שבו ניתן שפע למלכות לחלק טרף לבניה (ולא רק כדי לגדלה) הוא אחרי שגדלו ואין צריכים לאמם, ובתורה מט ביארנו שכל זה בחי' תשובה כי כשמבין לשוב אזי מיד אמא מסככה על בניה ומקבל סיעתא דשמיא המבואר במנחות כט (דלא מסתייע מילתא לשוב בכוחות עצמו מהיכן שנפל מחמת התגברות היצר) והסיעתא דשמיא מעלה אותו למדרגה גבוה ומשאירה בו רושם ועוזבת אותו עד שמבין מכח זה כלים ורק כשמבין כלים זה בחי' שנעשה גדול וראוי ליחוד פב"פ עם הקב"ה בלא הסיעתא דשמיא ובה נשלמת תשובתו, של אות המדרגה.

^{כב} בתשכס - כ"ח

^{כג} אבות פ"ה

^{כד} בתשכס - מכ"ח

^{כה} ישעיה פרק נא (טו) ואנכי ידוד אלהיך רגע הים ויהמו גליו ידוד צבאות שמו: (טז) ואשים דברי בפ"ך ובצל ידי פסיתיך לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי אתה:

^{כז} * תהלים קיא

^{כח} עין תורה ד' אות ד'

^{כח} בשער הכוונה מדבר על סוכה בחי' חיבוק בבחי' הדפנות שהן שתיים טפח כנגד זרוע ואמה וכף יד שעל ידן נעשה החיבוק אבל כאן נראה שמדבר על הסכך שהוא חיבוק מצד שהוא אהבה וחסד שהן אורות הבינה. ואולי אפ"ל שהדפנות כנ"ל הם בחי' נה"י דבינה שבידוע כל השפעה היא ע"י נה"י ולפ"ז הארת הבינה שמתלבש בסכך מאיר ע"י נה"י דבינה שהם הדפנות שתיים וטפח. ולכן הדפנות בחי' מקיף את האדם שזה בחי' חיבוק שזה האופן שמאירה הבינה בסוכה לא באופן פנימי שנעשה מוחין (דהיינו נה"י נעשה חב"ד) אלא רק בבחי' שהמקיף מחייה את הפנימי בבחי' הרגשת הלב בהשתוקקות אליו ית'.

וסוד חיבוק ימין מבואר בזוהר {זוהר פנחס ריד:} כ"ט ועיין תורה יב אות ד' שהחיבוק קודם לנשיקין דהיינו רוחא ברוחא ולזיווג גופני,

והחיבוק זה הוא החיבוק המבואר בפע"ח סוכה פ"ד ויתבאר בסוף התורה על הפסוק והצנע לכת עם אלקיך שהוא הארת הסכך שמאיר בדפנות שהן שתיים כהלכתן ואחת טפח שהן בחי' זרוע ואמה וכף ידו של זעיר אנפין שמאיר בהם הארת הבינה (מהסכך) ועי"ז מחבק את המלכות דהיינו את זה שיושב בסוכה כדי להמליך על עצמו את הש"י.

וכל זה נעשה ע"י תפלה בכח, שההתלהבות היא אמא דמסככא על הקול ודבור, שהם נפשו ורוחו היוצאים בדבורי התפלה שמתלבש בהם דברי הש"י בבחי' אשים דברי בפ"ך ואזי נעשה גופו בבחי' סוכה בחי' בצל ידי כסיתין לשמור הדיבור מאחיות הקליפות. דהיינו שההתלהבות הלב שומר את הדיבור אבל כשנופל מההתלהבות זה כמו שיוצא מהסוכה ואין מה שישמור עליו ונעשה סוכת נוצרים הבלי שוא, וצריך שוב לחזור להתבונן ולהתלהב לעשות עצמו סוכה ושמירה על הדיבור :

עד כאן השלים לבאר מהלך כיצד תפלה בכח היא בחי' סוכה שהיא בחי' חיבוק/ל דהיינו הארת מקיפי הבינה ליושב בסוכה, שע"י תפלה בכח הכוונה אזי דבריו הם דברי הש"י בבחי' ושמתי דברי בפ"ך ואזי נעשה בחי' סוכה בחי' בצל ידי כסיתין, דהיינו שנעשה גוף המתפלל סוכה על נפשו ודבורו היוצא מתוכו ונעשה יחוד בבחי' חיבוק שקודם לזיווג. וכעת יבאר כיצד לעומת זה יש בחי' סוכת עכו"ם חיבוק דסט"א למי שנופל מתפלה בכח וכ"ש למי שמדבר דבורים בטלים או ח"ו אסורים:

אבל הדיבורים שאינם דיבורים קדושים דהיינו כשנופל מבחי' תפילה בכל כח הכוונה כנ"ל זה כבר בחי' עכו"ם כמבואר בתורה קח/ל"א, **אזי** במקום סוכה קדושה הנ"ל שהיא בחי' צל ידו ית' הוא **גורם שנתעורר סוכת נוצרים/ל"ב** סוכת שומרים כמ"ש בתהלים לא ז' שנאתי השומרים הבלי שוא, שהיא

^ט זוהר פנחס ריד: - א"ר אלעזר אף על גב דחברייא אוקמו מלה ושפיר הוא אבל סודרא דהני יומי מר"ה עד שמיני עלת רזא דחכמתא הוא בין מחצדי חקלא חכמים יודעים לקצור הקנה תפוחין היינו המלכות ולהמשיך משם סודות התורה ת"ח הא אתמר סודרא דיהודא כלא בחד היך הוי והא אתמר. פתח ר"א ואמר חשף יי' את זרוע קדשו דא דרועא חרא השמאלית דז"א רביה תליא ישועה צנורה דז"א תלוי תיקון המלכות הנקראת ישועה רביה תליא נוקמא רביה תליא פורקנא שתחילת תהיה בשמאל וסופה בימין ולמה למיקם לה לכנ"י מעפרא כי ע"י השמאל מעלן אותה מעולם הבינה שנקרא עפר לאלילות כבוד שמאלו תחת ראשי ולקבלא לה לגביה לקבל אותה אליו בימין לכוד החיבוק, ואח"כ לאזדווגא כחדא וכד האי אתער לקבלה כמה דחילו פחד שריא בעלמא עד דינח ההוא דרועא תחות רישהא לאתחברא עד שתתמקם הגבורה מדינה ע"י שושפע שפע מהבינה כמה דאת אמר שמאלו תחת לראש וגו' וכדין ניחא דינא ומכפר חובין. מלך הבינה צדה סוד הכפרה, וכל זה יהיה צעת ביאת המשיח. לבתר אתי ימינא לחבקה שמקבלת חסדים מו"א כדין חדותא שרייא בעלמא ע"י שפע הבינה שהיא צלעת השמחה וכל אנפין פני הספירות נהירין מאירות בתחומים לבתר אזדווגת בגופא וכדין כלא אקרי אחד זו"ן נקראים אחד כי אח הם ט' ספירות דז"א וד' היא המלכות בלא פרודא כדין הוא שלימו דכלא וחדוותא דכלא ע"י התפשטות שפע הבינה שתפשט למטה צעת ביאת משיח ואחרו ודאי מה דלא אשתכח הכי בשאר זמני צלעות מעולם לכהין המשך המאמר מקדים המתוק מדבך הקדמה שהיא קיטור משער הכוונות הגה נודע שצ"ה עומדים זו"ן אב"א והוא בחי' דינא קשיא לכן יוס הקן ומיוס א' דר"ה עד ערב יוס כיפורים הוא ענין הנסירה כבוד שמאלו תחת לראשי, והוא בחי' מסירת הגבורות שצאחורי ז"א לנוק' וצערב יוס כפור הוא יו"ט ומנוה להרבות בו צאכילה וחסיה ותיקן לצבול ולהטהר כדי לסייע לעלית השכינה למחרת ציוס הכפורים לאימא עלאה וסם היא מקבלת ה"ג ממותקות ועי"ז הוא יוס הכפורים לשון רבים צדה הכפרה לבני ישראל מאימא ומנוק' אח"כ מיוס הכפורים עד לאת השקענה רבה הוא נתינת החסדים מאימא ומז"א לנוק' וציוס שמיני עלתה הוא סוד היחוד של זו"ן הגדולים ולכן נקרא יוס זה שמחת תורה כי ז"א האקרא תורה שמח ביחודא שלים עם רחל.

בגוונא דהאי סודרא דהני יומין. מראש השנה עד יומא בתראא דחג. בראש השנה אתער דרועא דשמאלא לקבלא לה למטרוניתא וכדין כל עלמא בדחילו בדינא ובעי ההוא זמנא בתיובתא שלים לאשתכחא עלמא קמי קב"ה לבתר אתיאת מטרוניתא ובעיין בני היכלא בתשעה לירחא למעבד חדותא ולמטבל בנהרא לדכאה גרמייהו בווגא דמטרוניתא ביומא אחרא הוא ווגא דילה לשוואה שמאלא תחות רישהא (נ"א רישא דמלכא) כמה דאת אמר שמאלו תחת לראשי. וכדין ישראל בתעניתא על חוביהו ומכפרא להו דהא אימא עלאה אנדירת אנפאה למטרוניתא בווגהא ומתכפרין כל בני היכלא כיון דשמאלא מקבלה לה בהאי יומא דרישא דמטרוניתא שרייא על שמאלא. ביומא דקדמא דחג יתער ימינא לקבלה בגין לחבקה וכן כל חדותא וכל אנפין נהירין וחדוותא דמים צלילן לנסכא על מדבחא ובעיין בני נשא למחדי בכל זינין דחדותא דהא ימינא גרים בכל אתר דשארי ימינא חדותא אצטריך בכלא כדין חדותא היא לאשתעשעא. לבתר ביומא תמינאה חדותא דאורייתא הוא דהא כדין זוגא דגופא הוא ווגא דכלא למחדי כלא חד ודא הוא שלימו דכלא ודא יומא דישאל איהו ודאי ועדבא דידהו בלחודייהו דלית ביה חולקא לאחרא. זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי עלייהו כתיב כי עם קדוש אתה ליי' אלקיך וגו'.

^ל כפי שיתבאר לקמן שהסוכה היא רק בחי' חיבוק אבל היוזוג הוא כשיוצא מהסוכה בשמיני עצרת.

^{לא} עין תורה קח וזה לשונו שם - והרהור עבו"ם ש"ך אצל כל אדם, הינו מה שמתחיל להתפלל בדיקות, או מתבודד את עצמו, ובאמצע התפלה או ההתבודדות נופל ממדרגתו, והו בחינות הרהורי עבו"ם. כי כל הנפילות באין מחמת קלקול האמונה. וכשתקלקל האמונה, נמצא מחזיר פניו מהשם יתברך, כמו שכתוב (ישעיה א): "נזורו אחר", והשם יתברך גם בן מסתיר פניו ממנו, נמצא הוא אחר באחור:

^{לב} כך נקראת סוכת שומרי שדה וחרם לפרשי היא בראש העץ ויש מפרשים על גבעה עכ"פ לכ"ע היא סוכה רעועה וחלשה כיון שהיא בשימוש רק בעת הצורך ולא כל השנה. עיין פרשי ורד"ק ישעיה כד כ' ד"ה כמלונה. ורשב"ם ב"ב סח: ד"ה שומירה. וסמ"ע חו"מ רטו לא. אבל רבינו נראה שכונתו לנצרות דהינו סוכה של ע"ז הפך סוכה דקדושה שהיא צילא דמהימנותא (זוהר ח"ג קג.) צל האמונה.

סוכת עכו"ם הפך סוכה דקדושה שנקראת בזוהר על האמונה, **כמ"ש (תהלים קמד/לג) אשר פיהם דבר שוא כנ"ל** שגורם סוכת נוצרים וימינם ימין שקר ימין הוא חסד וכתוב חסד לאומים חטאת/ל"ה, **שהוא חיבוק דס"א** כל הסט"א היא חיבוק כי אם היה מוכן לעזוב תאוותיו היה מתבטל לקדושה/ל"ה, כחז"ל לא עבדו ע"ז אלא כדי להתיר להם עריות. וגם העכו"ם המסגפים עצמם זה בשביל תאוה גדולה יותר שיש להם כגון כבוד, או בריאות וכיו"ב.

עתה יבאר כיצד תפלה בכח בחי' סוכה מצלת מסוכת נוצרים חיבוק דסט"א וכנ"ל שסוכה היא הארת מקיפי הבינה שהיא אמא עילאה המסככת ושומרת על בניה מיניקת הקליפות. **וז"פ** מה שאמר דוד המלך בתהלים **(שם לא/ל"ו)** מה רב טובך אשר צפנת ליראיך ופעלת לחוסים כך וכו' תסתירם בסתר פניך/ל"ו מרוכסי איש (דהיינו מהרשעים) **תצפנם בסוכה מריב לשונות** כי הסוכה דקדושה היא סוכת שומרים ששומר מריב לשונות שהם העכו"ם שהם בריב עם הקב"ה והם שומרים הבלי שוא כנ"ל. **כי כשלשונות של עכו"ם** שהם התבטאות מדותיהם הרעות (כמבואר בתורה לו) **גוברים ח"ו, אזי השכינה** דהיינו כנסת ישראל שהם חלק אלוך השוכן בנו **היא ריב/ל"ח עם קוב"ה** דהיינו שישראל נופלים למדות רעות ותאוות שהן מדות העכו"ם ושרש לשונותיהם אזי הקב"ה פונה עורף לישראל שזה בחי' ריב. **כמ"ש בתיקונים (תי' כא דף מד ע"ב) לט"ו/מ** על הפסוק במיכה **שמעו הרים ריב [מא/מ"ב]** שבו פונה

^{לג} **תהילים פרק קמד (ז) שלח ידיו מפרום פצני והצילני ממיים רבים מיד בני נכר: (ח) אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר: (ט) אלהים שיר חדש אשרה לך בנגל עשור אומרה לך: (י) הנותן תשובה למלכים הפוצה את דוד עבדו מחרב רעה: (יא) פצני והצילני מיד בני נכר אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר:**

^{לד} **עיינ בבא בתרא דף י' - תניא אמר להן רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו בני מהו שאמר הכתוב צדקה תרומם גוי וחסד לאומים חטאת נענה רבי אליעזר ואמר צדקה תרומם גוי אלו ישראל דכתיב ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ וחסד לאומים חטאת כל צדקה וחסד שאומות עובדי כוכבים עושין חטא הוא להן שאינם עושין אלא להתגדל בו כמו שנאמר די להוון מהקרבין ניהוחין לאלהה שמיא ומצליין לחיי מלכא ובנוהי ודעביי הכי לאו צדקה גמורה היא והתניא האומר סלע זה לצדקה בשביל שיחיו בני ובשביל שאזכה לעולם הבא הרי זה צדיק גמור לא קשיא כאן בישראל כאן בעובד כוכבים נענה רבי יהושע ואמר צדקה תרומם גוי אלו ישראל דכתיב ומי כעמך ישראל גוי אחד וחסד לאומים חטאת כל צדקה וחסד שאומות עובדי כוכבים עושין חטא הוא להן שאין עושין אלא כדי שתמשך מלכותן שנאמר להן מלכא מלכי ישפר עליך וחסך בצדקה פרוק ועויתך במיחן עניין הן תהוי ארכא לשלותיך וגו' נענה רבן גמליאל ואמר צדקה תרומם גוי אלו ישראל דכתיב ומי כעמך ישראל ווגו' וחסד לאומים חטאת כל צדקה וחסד שאינם עושין חטא הוא להן שאין עושין אלא להתיהר בו וכל המתיהר נופל בגיהנם שנאמר זד יהיר לץ שמו עושה בעברת דודן ואין עברה אלא גיהנם שנאמר יום עברה היום ההוא אמר רבן גמליאל עדיין אנו צריכין למודעי רבי אליעזר המודעי אומר צדקה תרומם גוי אלו ישראל דכתיב ומי כעמך ישראל גוי אחד וחסד לאומים חטאת כל צדקה וחסד שאינם עושין חטא הוא להן שאין עושין אלא לחרף אותנו בו שנאמר ויבא ויעש ה' כאשר דבר כי חטאתם לה' ולא שמעתם בקולו והיה לכם הדבר הזה נענה רבי נחוניא בן הקנה ואמר צדקה תרומם גוי וחסד לישראל ולאומים חטאת אמר להם רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו נראין דברי רבי נחוניא בן הקנה מדברי ומדבריכם לפי שהוא נותן צדקה וחסד לישראל ולעכו"ם חטאת מכלל דהוא נמי אמר מאי היא דתניא אמר להם רבן יוחנן בן זכאי כשם שהחטאת מכפרת על ישראל כך צדקה מכפרת על אומות העולם: (ועין פורק סה תניא)**

^{לה} **כמבואר בלק"ה ערובי תחומין ה'**

^{לו} **תהילים פרק לא (כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחסים כן נגד בני אדם: (כא) תסתירם בסתר פניך מרכסי איש תצפנם בסכה מריב לשונות:**

פרש"י - (כא) מרוכסי איש - מחבורי רשעים המתקשרים יחד להרע להם:

מצודות ציון - (כא) מרוכסי - ענין גבהות וכן והרכסים לבקעה (ישעיה מ'): דהיינו צעלי גאוה דהיינו עכו"ם כי הגאווה היא עכו"ם כמבואר בתורה.

^{לז} **נראה שהפסוק הוא כפל לשון ולפ"ז סתר פניך היא הסוכה ורוכסי איש דהיינו ריב לשונות. וצ"ע למה סוכה היא בחי' סתר פניו של קב"ה. ונראה כי היא מקיפי הבינה (כמבואר לקמן עה"פ הצנע לכת) שהיא כתר דו"א וכתר הוא סתר פניו ית' כי אין בו השגה. ונרא סתר פניו כי פנים בחי' אמת כמבואר בתורה קצב וסתר פניו היא אמת גבוהה בחי' אמת של עה"ב שבעוה"ז היא סתר ונראה הפוך בחי' חותמו של הקב"ה אמת חותמו דייקא וכמבואר בתורה קמ עיין מזה בהקדמה לתורה נא.**

^{לח} **נ"ל מה שמביא כאן לשון ריב הוא כיון שבתורה זו מלביש השגתו בפסוק מי מריבת כנ"ל בתחילת התורה**

^{לט} בדפים שלנו בדף מג. ועיי' שם עד דף מה:

^מ **תיקוני זהר דף מג: קס רבי שמעון פתח ואמר, שמעו הרים את ריב ה', מאן ריב דא שכנינא, דאיהי ריב ה', דאיהי רבי רב, בגין בנהא, איהי ריב ברבי ורבן ורבא, ריב ודאי בכלהו תנאים ואמוראים, דאיהי מריבת בהון בשית סדרי משנה, בגין בעלה דאיהו עמודא דאמצעינא, כליל שית סדרין: ועליהו אתמר או יחוק במעווי, יעשה שלום לי, שלום יעשה לי, תרי שלמי, חד בעמודא דאמצעינא, וחד בצדיק, דעליהו אתמר שלום שלום לרחוק ולקרוב, דבגלותא אתמר בעמודא דאמצעינא מרחוק ה' נראה לי, צדיק קרוב לה, ובגיניה אתמר טוב שכן קרוב מאח רחוק:**

ובגין דא שמעו הרים אלין אבהן, את ריב ה' דא שכנינא, דאיהי ריב עם אבהן, בגין דמרחקין לה מבעלה, דאינון אתקריאו אמוראים, והאיתנים מוסדי ארץ אלין אינון תנאים, ואלין תנאים איתניים בהפוך: ועיי' שם צמאל צמאל את מטא מי מריבה.

הקב"ה להרים וגבעות שהם האבות ואמהות שישמעו את הריב שיש לו עם עמו ישראל, ופירש בתיקונים **דאיהי השכינה ריב עם הקב"ה על בנהא בגלותא** שכשישראל בגלות אזי השכינה שהיא קדושתו ית' השוכנת עמנו היא בגלות עם ישראל ורחוקה ממנו ית'. **כי בא"י** השכינה **איהי רבי** כמבואר שם בתיקונים (שם ד' מה ע"ב)^{מ"ג}, **שנתהפך אתוון ריב ונעשה רבי**. דהיינו כשישראל בארץ אזי השכינה עמהם כי היא סמוכה אליו ית' שענינו תמיד בארץ ולכן ליושבים בה יש אלוך (כתובות קי וכמבואר לקמן) ואזי הם בבחי' שיש להם רבי (בחי' צדיק יסוד הנקרא שלום) שמקרבם להקב"ה, אבל כשהם בגלות אזי כל הדר בחו"ל כמי שאין לו אלוך, אזי מתהפך הרבי לריב (כי אין בחי' צדיק יסוד ומתבטל השלום) עם הקב"ה. ועיין תורה מד שבא"י כיון שתמיד עיני ה' אלקיך בה עי"ז אוירא דא"י מחכים ועי"ז נקל להתפלל בה בלא מחשבות זרות בבחי' ארץ אשר לא גושמה ביום זעם, דהיינו שקדושת הארץ מונע מבול מחשבות זרות/מ"ו שבתפילה. ולכן בה נקל להתפלל תפלה בכח כנ"ל שהיא בחי' סוכה.

עתה יבאר מה שרמזו לעיל שע"י תפלה בכח מעורר בחי' כח אתוון דמעשה בראשית, דהיינו "כח מעשיו". ופסוק זה רומז לארץ ישראל, כמבואר בפרש"י בראשית א' א' עפ"י מדרש/מ"ז כמ"ש שם ומה טעם פתח בבראשית משום (תהלים קי"א) כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, שאם יאמרו אומות העולם לישראל ליסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם, וברצונו נטלה מהם, ונתנה לנו:

ועיקר זכות א"י היא ע"י כח מעשיו של הקב"ה, כמ"ש (תהלים קיא) כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים כמבואר בפרש"י בראשית א' א' שכל מעשה בראשית נכתב בתורה כדי להודיע שהקב"ה ברא את העולם ולכן בכוחו לתת לנו את ארץ ישראל (וכמבואר בתורה מד), **אבל כשכח הזה, היינו בחי' סוכה נפגם** ע"י שנופל מתפלה בכח כנ"ל ותפלתו לא מעוררת את בחי' כח אתוון דמעשה בראשית בחי' כח מעשיו הגיד לעמו, **אזי גוברים או"ה** אומות העולם, **גובר ימין שקר**, שלהם לטעון גולנים אתם כנ"ל, ועוד כנ"ל מתורה קח שפניה בתפלה נחשב הרהור עכו"ם שזה בחי' התרחקות ממנו ית' בחי' גלות **ונעשה מרבי ריב** (פגם בחי' צדיק יסוד המחבר ועושה שלום, בחי' פגם הברית והקשר עם הקב"ה), **אזי איהי השכינה ריב על בנהא, שגלו משלחן אביהם** ^[מ"ז] מארץ ישראל, שזוכים בה רק ע"י כח מעשיו הגיד לעמו כנ"ל, וגם פגם הדבור פגם התפלה היא הנפילה מהאמונה ובטחון (כי הבוטח כמו סמוך על שלחן אביו ואין לו שום דאגה) **ומארצם יצאו** ^[מ"ז] כנ"ל שכיון שאין תפלה בכח אין זכות כח מעשיו הגיד לעמו ועוד כיון שפנו עורף נחשב כמו שנתרחקו ממנו ויצאו מהשגחתו שהיא קדושת א"י אשר תמיד עיני ה' אלקיך בה:

ושם דף מה: דבר אחר שמעו הרים את ריב ה', מאן ריב ה' ומאן הרים, ריב ה' דא שכינתא, הרים אלין אבהן, ריב איהי קטטה ומחלקת לקודשא בריך הוא, **על בנהא דאינון בגלותא**, ובזמנא דלאו אינון בגלותא, איהי ריב לגביה על אינון מסכנין דאזלין מתתרכין מאתרייהו, בגין דירחם עלייהו, וקרא אוכח, הדא הוא דכתיב (ישעיה כ"ז) או יחזק במעוזי, יעשה שלום לי, שלום יעשה לי, תרי שלמי, חד עם שכינתא דאיהי ריב לגביה על מסכנא, ומאן איהו מסכנא דעבדת ריב בגיניה, דא מסכנא דאיהו מסטרא דצדיק, וכל שכן כד צדיק דאיהו חרב ויבש בתמני סרי ברכאן דצלותא, וצווחין לגבי קודשא בריך הוא, ואתמר לגבייהו או יקראוני ולא אענה:

ושם דף מו: ובגין דא שמעו הרים את ריב ה', אלין תלת אבהן, מאי ריב דלהון, דא שכינתא, ובהפוך אתוון רי"ב איהו רב"י, דאיהו רבי מארץ ישראל, ועמיה איהי שכינתא ריב, והאיננים אלין תרי תנאי, איתני"ם בהפוך אתוון תנאי"ם, מוסדי ארץ אלין צדיק וצדק:

^{מ"א} מיכה ו' ב' - הקב"ה פונה להרים וגבעות פרש"י לאבות ואמהות. שישמעו את הריב שיש לו עם עמו ישראל.

^{מ"ב} **מיכה פרק ו (א) שָׁמְעוּ נָא אֶת אֲשֶׁר יְדַוֵּד אָמַר קוֹם רִיב אֶת הַהָרִים וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלִי:** (ב) שָׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יְדַוֵּד וְהָאֲתָנִים מְסָדִי אֶרֶץ בִּי רִיב לִידַוֵּד עִם עַמּוֹ וְעַם יִשְׂרָאֵל יִתְנַפְּחוּ:

^{מ"ג} בתקפא כתוב מה פ"ב ובתרילו תוקן

^{מ"ד} **עיין גם תורה ט' וקיב שמחשבות זרות בתפילה נקרא מבול.**

^{מ"ה} **בראשית רבה פרשה א פסקה (ב) רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי פתח (תהלים קיא) כח מעשיו הגיד לעמו וגו' מה טעם גילה הקב"ה לישראל מה שנברא ביום הראשון ומה שנברא ביום השני מפני עובדי כוכבים ומזלות שלא יהיו מונין את ישראל ואומרים להם הלא אומה של בזוים אתם וישראל משיבין אותן ואומרים להם ואתם הלא בוזה היא בידכם הלא כפתורים היוצאים מכפתור השמידום וישבו תחתם העולם ומלואו של הקב"ה כשרצה נתנה לכם וכשרצה נטלה מכם ונתנה לנו הה"ד (שם) לתת להם נחלת גוים וגו' הגיד להם את כל הדורות:**

^{מ"ו} עיין ברכות ג.

^{מ"ז} עיין יחזקאל לו ב' ומארצו יצאו

עתה יבאר שוב סוד הסוכה שבה התחיל את התורה שהיא בחי' בינה בחי' אמא ששם נוצר הוולד שם נולדים הבן ובת דהיינו תפלה בכח המוליד קול ודבור בבחי' הלשון קלומוס הלב שבבחי' זו התפלה סגולה לבנים להולידם ולגדלם עד שיהיו מוכנים לנישואין.

ובשביל זה, סוכה, היינו תפלה בכח היא בינה עילאה ששם יצירת הוולד, ואח"כ מסככת על בניה לגדלם, עד שיוכלו בעצמם להוליד בנים, לכן היא סגולה לבנים:

ובשביל זה תיכף אחר סוכות דע"י סוכה זכינו ליחוד שבבחי' חיבוק שהוא הכנה לזיווג, אזי בא שמיני עצרת שהוא בחי' זיווג, שהנוקבא עוצרת וקולטת הטיפה שלא תפיל מ"ח (כמבואר בפע"ח בסופו בכוונות שמיני עצרת).

וזה בחי' תסוכיני בבטן אמאי דהיינו אם לבינה תקרא כנ"ל, היינו בחי' סוכה כנ"ל שסוכה בחי' בינה והיושב בה כמו מוקף במקיפי הבינה בבחי' חיבוק, ועי"ז אח"כ/מט"ו נעשה בחי' עיבור כנ"ל דהיינו בשמיני עצרת שבו כבר אין סוכה.

ובשביל זה חנה אם שמואל הנביא כשהתפללה שיתן לה הש"י בן כתיב ותתפלל חנה על ה' (שמואל א' א')¹, על דייקא [נא]², כי מעל ה' (שהוא ז"א) היא הבינה³ שהיא בחי' סוכה דהיינו שחנה⁴ היא התפללה תפלה בכח, דהיינו בכל כח הכוונה וכוחות הנפש אבל בלחש⁵ ותפילתה עלתה עד מעל מדרגת ה'⁶ דהיינו לבינה עילאה (כתר דז"א הנקרא ה') ששם רחמים גדולים ושם בני חיי ומזוני:

^{מח} ביאור מוהר"ן בתקפא

^{מט} מפשט הלשון משמע שרוצה לומר שבחי' סוכה נעשה עיבור אמנם לפ"ז היה צ"ל שע"י בחי' סוכה נעשה עיבור. ועוד יותר קשה לפי המבואר לעיל וכן בכוונות האריז"ל שהעיבור נעשה רק במוסף של שמיני עצרת (ובאיסורו חג עד שנקלט הטפה) ובשמיני עצרת כבר אין סוכה. מאידך נתבאר לעיל בתחילת התורה שסוכה בחי' בינה ששם נוצר הוולד, לכן אפשר שבכל מקום שמעורר בחי' סוכה מעורר שתי בחי' גם בינה ששם נוצר הוולד וגם אמא דמסככה על בניה. עוד אולי גם אמא דמסככה על בניה זה בבחי' עיבור כמבואר בע"ח שזווג זה בחי' אחר באחר הוא ע"י ששניהם עולין לבינה ושם היא מסככה עליהם לשמרם ומתייחדים פב"פ אלא שנקרא אב"א כלפי מטה.

¹ שמואל-א פרק א (י) והיא מרת נפש ותתפלל על ידו ובכה תבכה: (יא) ותדר נדר ותאמר ידוד צבאות אם ראה תראה בעיני אמתך ונכתבתי ולא תשפח את אמתך ונתתה לאמתך זרע אנשים ונתתיו לידוד כל ימי חיי ומורה לא יעלה על ראשו:

^{נא} * זוהר אחרי עט: (ובח"ב רעד:) ועיין זוהר תולדות דף קלז. ובפירושו אור החמה שם

^{נב} זוהר אחרי מות דף עט: - אמר רבי שמעון, אמר קודשא בריך הוא, הביאו עלי כפרה בראש חדש, עלי ודאי, בגין דיתעבר ההוא חו"א, ויתבסס מאן דבעיא: עלי, כמה דכתיב (ישעיה ו ב) שרפים עומדים ממעל לו, ועל דא כתיב בקרח, (במדבר טו יא) הנועדים על יהו"ה, דבגיניהון אתער מאן דאתער, דאתי מסטרייהו: אוף הכא הביאו עלי כפרה, עלי ממש, בגין דיתבסס ויתעבר, ולא אשתכח חו"א באתר דשאר, וכל כך למה, על שמעטתי את הירח, ושלטא בה מאן דלא אצטרין, ובגיני כך כתיב, ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב:

עוד שם- אוף הכי בחדותי סיהרא, דהא נהיר לה שמשא בחדוותא דנהירו דעתיקא לעילא, בגיני כך האי קרבנא הוא לעילא, בגין דיתבסס כלא, וישתכח חדוותא בעלמא, ועל דא, הביאו עלי כפרה, דייקא מלה: תאנא, כתיב (במדבר כח י) עולת שבת בשבתו על עולת התמיד, דבעי לכוונא לבא לעילא לעילא, יתיר משאר יומין, ועל דא על עולת התמיד דייקא: תניא, כתיב בחנה (ש"א א י) ותתפלל על יהו"ה, על דייקא, בגין דבנין במזלא קדישא תליין כמה דאוקימנא:

זוהר תולדות דף קלז. (עס מסוק מדנע) - דבר אחר, ויעתר יצחק, דצלי צלותיה, וחתר חתירה לעילא לגבי מזלא על בנין חתך חמיה למעלה אל המזל העליון על הדיקנא ל"א לפי ענו תלויים לילת הנניס, דהא בההוא אתר תליין בנין, דכתיב (ש"א א י) ותתפלל על ה' שחנה התפללה להמשין ניס מדיקנא ל"א שהוא למעלה על ז"א הנקרא ה', וכדין ויעתר לו יהו"ה, אל תקרי ויעתר לו, אלא ויחתר לו, חתירה חתר ליה קב"ה וקביל ליה, וכדין ותהר רבקה אשתו למעלה מהטעם.

^{נב} **כי ה' רומז לתפארת** שהיא כוללת כל שש מדות חג"ת נה"י שנקרא פרצוף זערי אנפין ומעליו היא הבינה ובררך כלל התפילות הן לז"א כי אין בכוחינו להגיע גבוה יותר כמבואר בתורה קה אבל הצדקת חנה זכתה להתפלל לבינה שהיא כתר דזעיר שם בחי' רחמים גדולים ובחי' בני חיי ומזוני. ועיין תורה מט אות ו' שעל ה' בחי' עתיקא כנראה הכוונה לכתר דז"א.

^{נד} **חנה שהיא גמט' סג** הרמוז להויה במילוי יודין ואלף גמט' סג והוא כנגד הבינה כמבואר בכהאריז"ל. וזה בחי' סוכה כי סכך גמט' מאה וסג עם המילוי שלו לז הוא מאה - כל זה מבואר בשער הכוונות סוכה קטע אחד לפני סוף דרוש ד'.

^{נה} **כיון שמבואר כאן שחנה התפללה תפלה בכח, צריך ללמוד ממנה כיצד נראה תפלה בכח, ועי"ש שעלי הכהן חשב שהיא שיכורה ורש"י פירש שלא היו רגילים להתפלל בלחש.**

ועיין שם מצודות דוד על שמואל-א א (יג) וחנה היא מדברת על ליבה- רוצה לומר: בלחש, כאלו מדברת אל לבה, ולא היה נשמע לעלי. ויחשבה עלי לשכורה - כי כן דרך השכור לנענע בשפתיו, ואין אומר ואין דברים: עוד עי"ש פסוק טו שחנה אמרה לעלי מה אתה תמה שאין קולי נשמע הרי אני מדברת אל ה' ולמה צריך להרים קול להשמיע לזולת.

ועי"ש רד"ק שהיא התפללה תפלה ארוכה ועלי תמה שתפלה כל כך ארוכה בלא שום הרמת קול ועיין שם קול אליהו (הגר"א) פסוק טו שכל כך תמה עד ששאל באורים ותומים של אפוד הבד (לאפוקי מאו"ת של כה"ג שאין רשות אלא לצורך הכלל) ובלטו אותיות הכשר ועלי הבין שהצירוף הוא שכרה ואיתא בברכות לא שחנה אמרה לו אין לך רוח"ק בזה כי צ"ל כשרה אמנו שגם היא התפללה על בנים.

שמואל-א פרק א (יב) והיה פי הרבטה להתפלל לפני ידוד ועלי שמר את פייה: (יג) וחנה היא מדברת על לבה רק שפתייה נעות וקולה לא ישמע ויחשבה עלי לשכרה: (יד) ויאמר אליה עלי עד מתי תשתכרין הסירי את יינך מעליך: (טו) ותען חנה ותאמר לא אדני אשה קשת רוח אנכי ויין ושכר לא שתיתי ואשפך את נפשי לפני ידוד: (טז) אל תתן את אמתך לפני בת בלעל פי מרב שיחי וכעסי דברתי עד הנה:

עתה יבאר כיצד ארץ ישראל סגולה לבנים כיון שזוכים לה ע"י בחי' סוכה דהיינו תפלה בכח שמעורר בחי' כח מעשיו כנ"ל וכיון שבאותו סגולה גם זוכים לבנים נמצא ממילא כשזוכה לא"י זוכה גם לבנים גם א"י סגולה לבנים, כשארז"ל (ר"ה יו ע"ב) ^נ **לך לך מארצך ושם תזכה לבנים** כמ"ש ואעשך לגוי גדול, כי כתוב נחלת ה' בנים (תהלים קכז) דהיינו שע"י א"י שהיא נחלת ה' זוכים לבנים, וזה מחמת, שכר פרי הבטן ^נ הכתוב שם בהמשך הפסוק הנ"ל, דהיינו שכר סוכה, שהיא בחי' תסוכיני בבטן אמי. כי עיקר א"י, הוא על ידי כח מעשיו של הש"י, כמ"ש כח מעשיו וכו' לתת להם נחלת וכו' ^נ נחלת גויים דהיינו ארץ ישראל. וכח הזה הוא בחי' סוכה, כי הוא מתעורר ע"י תפלה בכח דהיינו כל עצמותי תאמרנה, שע"י נעשה המתפלל בחי' סוכה בחי' בגידים ועצמות תסוכני. וע"י זוכה לשכינה מדברת מגרוננו בחי' ואשים דברי בפוך וע"י מתקיים בו המשך הפסוק ובצל ידי כסיתך ^ס דהיינו הארת מקיפי בינה עילאה עליו בבחי' אמת מסככה על בניה בחיבוק לשמרם עד שיגדלו ויוכלו לצאת מהסוכה ללדת בנים כנ"ל/סא:

בהמשך להנ"ל שסוכה סגולה לארץ ישראל עתה יבאר רבנו פסוק שהוא המשך פסוק הנ"ל במיכה פרק ו' שמתאר את ריב ה' אם ישראל ובפסוק הבא ממבואר טענת הקב"ה עליהם ורבינו מבאר כיצד רמוז בו מה תקנתם דהיינו סוד סוכה שעל ידה זוכים לארץ ישראל

וזה בחי' (מיכה ו') הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט, זה הדין (כשדרז"ל מכות כד) ^{סב}, בחי' שמאלו תחת לראשי ^{סג} כמבואר לעיל בזוהר פנחס ריד ומבואר בפע"ח פרק א' ובשער הכוונות דורש ג' ^{סד} שבחי' זו נעשית עד יום הכפורים, ובתפלה נראה שנעשה ע"י

(יז) ויען עלי ויאמר לכי לשלום ואלהי ישראל יתן את שלתך אשר שאלת מעמו: (יח) ותאמר תמצא שפחתך חן בעיניך ותלך האשה לך רקה ותאכל ופנייה לא היו לה עוד:

עוד טעם שתפלה בכח היא דייקא בלחש נ"ל עפ"י הנ"ל שזה בחי' סוכה וסוכה היא אמת דמסככא על בניה כמבואר בכוונות ורבינו כתב זאת בתורה רסו, וסוד אמת דמסככה הוא כדי להגדיל את ז"ן וא"א שהנוקבא תגדל אלא ע"י זעיר אבל אז הם אחור באחור דלא שייך יחוד מחשש הקליפות לכן עולים לאמת שתשמור עליהם וייתחדו שם נמצא שבסוכה המלכות היא בקטנות וצריכה שמירה ותפלה בכח היא שהיא סוכה גם היא במצד שהמלכות בקטנות ומבואר בכוונת חזרת הש"ן שבתפילת לחש אסור להרים קול מחשש הקליפות אבל בחזרה כבר אין חשש נמצא שבזמן קטנות כשיש חשש מהקליפות צריך להתפלל בלחש. עוד טעם עיין בהערה הבאה.

^{יז} כי תפלה רגילה היא לאוין ועיר אנפין כמבואר בסוגיית מה תצעק אלי בעתיקא תליא (תורה קצח). אבל זעיר הוא מדת משפט ואינו יכול לתת אלא מדה כנגד מידה לכל אחד כפי מעשיו לכן הרוצה לזכות ליותר ממה שמגיע לו צריך לעלות בתפילתו לאריך אנפין וכמבואר כל זה בתורה קה שם רחמים גדולים, אלא שזה בעצמו מעלה גדולה מי שזוכה שבתפלתו יגיע עד דאריך. ועיין לק"ה מנחה ז' אות נו שבעתיקה אין צעקה בקול אלא בחי' צעק ליבם אל ה' בחי' תפילה בלחש שתקנו חז"ל. כי שם סייג לחכמה שתיקה ושם צריך ליצעק בלחש מעומק הלב.

כתיב ויחשבה עלי לשיכורה משמע שכך נראה מי שמתפלל תפלה בכח וכנראה שאז לא היה מוכר סוג תפלה כזה ואפילו לצדיק הדור דאז, ועיין הגהות חת"ס בגליון ש"ע אר"ח סימן קב (על הט"ז ס"ק ה) שלומד ממנה שתפלה ליד צדיק מועלת.

^{יח} ראש השנה דף טז: ויש אומרים אף שינוי מקום (זוכים על יו זננים) דכתיב ויאמר ה' אל אברם לך מארצך והדר ואעשך לגוי גדול ואיך ההוא זכותא דארץ ישראל הוא דאנהיא ליה.

^נ סוף הפסוק הנ"ל

^{נב} עיין תורה מד

^ס ישעיהו נא טז הנ"ל

^{סא} צ"ע כנ"ל כי בכלליות סוכה היא אמת דמסככא וזה קודם שמוכנים ליחוד ולפ"ו סוכה סגולה להכנה לבנים אבל לעיל סוכה בחי' עיבור וכן בהתחלה סוכה בינה ששם נוצר הוולד לפ"ו הסוכה בעצמה בחי' עיבור.

^{סב} מכות דף כד. בא מיכה והעמידן על שלש דכתיב הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם (ה') אלהיך עשות משפט זה הדין אהבת חסד זה גמילות חסדים והצנע לכת זה הוצאת המת והכנסת כלה

^{סג} שיר השירים ב' ו' ח' ג'

^{סד} דהיינו שדורש את הפסוק לומר שבו רמוז בנין המלכות מר"ה עד שמיני עצרת. כמבואר בשער הכוונות - דרושי חג הסוכות דרוש ג' ושמאלו תחת ראשי הן ימי הדין בראש השנה ועשיית ח"ל - בענין הימים שבין יוה"כ לסוכות וגם כל ח' ימי החג בסדר נכון ובו נבאר בארוכה מתחילת יום ר"ה ויו"כ. ודע כי להיות כי ביום ר"ה נברא העולם לכן חזר להיות ביום ר"ה שבכל שנה ושנה כענין מה שהיה ביום ר"ה שבו נברא העולם והוא כי חזרין ז"ן לעמוד אב"א וצריכי' נסירה וחזרת פב"פ וחיבוק ונישוק וזווג וזה נמשך מר"ה עד ח' עצרת. וטעם אריכות זמן זה יתבאר לקמן בענין התפשטות החסדי' מצד אימא בנוק' דו"א. והנה מיום ראשון של ר"ה עד יוה"כ נסרין כל י"ס של רחל נוק' דו"א מאחורוי ואז בעיה"כ נגמרה מלאכת נסירתה ונמצא שלא היתה ראוי' לזווג ולכן בכל אלו הימים שבין ר"ה לח' עצרת כל הזווגים כלם הם ישראל או יעקב עם לאה כאמור. והנה כל הימים שבין ר"ה ליוה"כ הם בחי' שמאלו תחת לראשי שהוא ענין חיבוק השמאל. והענין הוא כי הנה ענין הנסיר' הוא ענין דחיית הדינים הקשים שיש באחוריים דכורא וליתנם בנקב' ונשאר הוא חסד ונוק'

ההתלהבות להתפלל בכח שבזה שעושה משפט לכל המונע ומפריע לזה. **ואהבת חסד** [סד], **זה בחינות חסדים הפנימים** של אמא שמאירים בד' ימים שלפני סוכות (לצורך בנין המלכות) כמבואר בשער הכוונות דרוש ג/סו. **והצנע לכת** [סז], **זה בחינות מקיפים** של החסדים של אמא הם **בחי' סוכה** מאירים בז' ימי סוכות ע"י הסוכה (לצורך בנין המלכות) כמבואר בדרוש הנ"ל. דהיינו מקיפי הבינה הסוככת ומחבקת את בניה מתלבש בדפנות הסוכה הסובבים את היושב בה, וכמבואר בשער הכוונות דרוש ד' ששתים כהלכתן רומז לזרוע ואמה של יד והטפח לכף היד נמצא הדפנות רומז לזרוע הקב"ה המחבק את היושב בסוכה, **כי דפנות הסוכה הם שתיים** כהלכתן לשון הליכה, **שהם נצח והוד** הרומזים לרגלין, **ושלישית אפילו טפח {סוכה ו:}** [טו], **שהוא בחינות יסוד** נמצא שהדפנות רומזות לאופן שמאירה הבינה מוחין ליושב בה. כי הכלל שנצח הוד יסוד של משפיע נעשה חב"ד אצל המקבל, דהיינו שכח ההולכה נקרא רגלין וכח ההתקשרות נקרא יסוד, על ידם נעשה חכמה בינה ודעת אצל המקבל, נמצא שאמא עילאה שהיא הבינה שמאירה דרך נקבי הסכך, כלי ההשפעה שלה מתלבשים בדפנות ומאירים ליושב בסוכה מוחין, עד שבשמיני עצרת במוסף זוכה לשכל כזה שכבר יכול להמליך את הקב"ה בשלימות ולהיות עימו בבחי' פנים בפנים, **וזה בחינות והצנע לכת** כי מקיפין הנ"ל דפנות הסוכה הנ"ל רמוז בשתי תיבות אלו, **והצנע זה בחינות יסוד/ט**, כי נאמר בו **מגלה טפח ומכסה טפח {נדרים כ:}** [טז] שהיא דרך הצניעות שציוו חז"ל בזיווג. **ולכת זה בחינות נצח והוד** כי נצח והוד רומזין לרגלין שהן כלי ההליכה. **עם ה' אלקיך, זה בחינות א"י, כי כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלקי (כתובות קי:)** [טז] דהיינו שרק בא"י אפשר להיות עם ה' אלקיך/טז כי תמיד עיני ה' אלקיך בה (דברים יא יב), ולארץ ישראל זוכה ע"י סוכה כנ"ל **כי א"י נעשה מכח מעשיו כנ"ל** סוכה היא תפלה בכח שמעורר בחי' כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים דהיינו ארץ ישראל:

ולעתיד לבוא שיתנסו או"ה

כולה דין. **וכדי לבסס** ולמתק הדינין שבנוקב' הוא מחבק' בשמאלו כנודע כי אין הדינין מתבסמין אלא בשרשם. **והנה שורש הדין של נוק'** היא שמאלו דז"א ולכן מחבק האחוריים של הנקבה אשר שם ניתנו כל הדינין על ידי הנסירה ומחבקה בשמאלו ואז מתבסמים ונבנעים ונמתקים. **וענין לקיחת הנוקב'** עטרא דגבור' זו היא הנקר' בלשון חיבוק השמאל כי ע"י זה מתמתקין הדינים שלה כנז' באופן כי בזמן הדורמיטא אז בא ענין חיבוק השמאל ואז הדינין שלה מתבסמין ואז הוא זמן הנסירה. **וג' בחי' אלו נעשות יחד.** כי ע"י הדורמיטא אין יניקה לנקב' ע"י הזכר ואז נפרדים מאחוריהם וננסרין ואז נכנסת עטרא דגבור' ובינ' דז"א בסוד מוחין אלי' וזהו חיבוק השמאל והבן כל זה היטב: **וביזה"כ** כבר הי"ס שלה נסרו מעיוה"כ ולכן בתחילת ליל יום זה עולה מדריגה אחר מדריגה אל אימא עילא' בסדר הדי' תפלות כנ"ל ובחזרת מוסף אז נגמר עליית' שם. **וענין עליית' שם** הוא בסוד ויבן ה' אלהים את הצלע כו' כי שם היא מתקשטת בקישוטין ולוקחת הד"ג מן אימא עצמה שלא ע"י ז"א כמו עד עתה בר"ה. **ובנעילה** נעשה גם החותם של היסוד שבה שהוא הכלי שבו נתונין המ"נ שהם הד"ג שלקחה מאימא. **וכבר נתבאר לעיל כי החותם הזה איננו היסוד עצמו שבה: ובימים שבין מוצאי יוה"כ עד ח' עצרת ולא עד בכלל הכל הוא ענין חיבוק הימין וכבר היא יכולה באלו הימים לעמוד עם ז"א פב"פ עמו ממש ולא עם יעקב לבדו אלא עם ז"א עצמו.**

ס"ה המשך פסוק הנ"ל במיכה ו

ס"ו **שער הכוונות** דרוש ג' הנ"ל וז"ל - ואמנם ענין המשכת החסדים דאימא בסוד א"פ הוא שלא ע"י מעשה אלא בכל יום ויום ממוצאי יוה"כ עד יום הא' של סוכות נגמרים לכנס בה והימים האלו בעצמם יש בהם שלימות הזה להיינו קל' ימים אלו מסוגלים להכנס האור הפנימי לחסדים לאמלא והמשכתם לחסדים לאמלא הנ"ל בסוד אור מקיף הוא ע"י מצות סוכה שהוא בחי' אור מקיף עלינו כנודע. **והמשכת החסדים דז"א באור פנימי ואור מקיף שניהם נעשים ע"י מצות הלולב. אלא** שע"י נטילת לולב ועשיית הנענועים נכנס האור הפנימי. **וע"י ההקפת המזבח עם הלולב נכנס אור המקיף. ואמנם** צריך שתדע כי כל אלו החסדים כולם בכל בחינותיהם הם לצורך בנין גופה עצמה להעשות פרצוף שלם. **אבל** מה שהוא לצורך בחי' חו"ג שלה אינו נעשה אלא ביום הו"ר וביום ח' חג עצרת כמ"ש במקומו והרי נתבאר כל הבחי' דרך כלל:

ס"ז המשך פסוק הנ"ל במיכה ו

סח מתרצו - שתיים

ס"ט **ורק מדרבנן** חייבו שיהיה טפח מרווח ולהניחו לבוד נמצא יש ד' טפחים מחיצה ממש והשאר להשלים בצורת הפתח כמבואר בש"ע או"ח סימן תרל טע"ף ב'.

ע' **וכן יסוד הבית מוצנע באדמה**

ע"א ע"ש שיטה מקובצת וריטב"א דקאי איסוד

ע"ב בתקפא כתוב (כתובות ק"א) ובתשכס תוקן

ע"ג **כי ארץ ישראל תמיד עיני ה' אלקיך בה**

ע"י מצות סוכה (א) כמבואר בגמ' ע"ז ג. שלעתיד לבוא הגויים יבקשו שכר עוה"ב (כי אז תמלא הארץ דעה ויתברר שכל מה שעשו היה לטובה פל"ח/ג) והקב"ה יענה להם מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת ולבסוף יסכים לנסותם במצוה קלה שהיא סוכה אלא שבאותו היום יוציא חמה מנרתיקה וכיון שיצטערו מהחום יבעטו בסוכה ויצאו. ואז יתברר ההבדל העצום בין ישראל לשאר אומות¹, ובעיקר הכוונה למדות הגויים שאצל כל אחד מישראל שיתברר הרע שבמדותיהם ונסתלק הרע שהוא בחי' לשונות עכו"ם. והטוב שיתברר יזכו לבחי' ימינו תחבקני דהיינו תיקון המלכות פה/ה ע"י הסוכה **אז נתקיים (צפניה ג') אז אהפוך אל כל העמים ש' פ' ה' ברורה דהיינו שפת אמת, תיקון המלכות פה, בחי' אשים דברי בפיך, בחי' שכינה מדברת מגרוננו. וזהו שפה ר"ת של שר פרי הבטן, היינו בחי' סוכה כנ"ל כי מכח הסוכה שהיא בחי' תסוכיני בבטן אמי, זוכה לתיקון המלכות פה שפה ברורה, שפת אמת :**

גם אז נתהפך ריב לשונות ולא יהי' בחי' ריב השכינה עם הקב"ה כנ"ל שזה בחי' גלות, כי נתהפך מריב לרבי ע"י הסוכה היא בחי' עוה"ב בחי' גאולה דהיינו מציאות של לפניו ית', ויהיה שפה אחת שזה תוצאה של **לעבדו שכם אחד** [1] דהיינו שכל המדות מתקונות לעבוד רק את הש"י מכח הארת האמת שמאיר ממקיפי הבינה, ואז יתגבר אמת, כמ"ש (משלי יב) שפת אמת תכון לעד, כי לשון הקדש היא התבטאות של מדת האמת, היינו אפי' עכו"ם יחזרו לעבדו שכם אחד יחזרו כולם להיות בבחי' כמו קודם דור הפלגה כמ"ש בראשית יא א' ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים/ו² :
וזה שאמר הקב"ה לקין (שהיה אז כלל הגויים) **(בראשית ד')/ו³ אם תיטיב מעשיך דהיינו תחזור בתשובה תזכה/ו⁴ לשאת ר"ת שפת אמת תכון** דהיינו תיקון המלכות פה, לשון הקדש, בחי' גאולה,

^א ע"ז ג.

² **עבודה זרה דף ג.** – אמרו לפניו (הגויים) רבונו של עולם תנה לנו מראש ונעשה. אמר להן הקדוש ברוך הוא שוטים שבעולם מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת מי שלא טרח בערב שבת, מהיכן יאכל בשבת? אלא אף על פי כן מצוה קלה יש לי וסוכה שמה, לכו ועשו אותה. ומי מצית אמרת הכי? והא אמר רבי יהושע בן לוי מאי דכתיב "אשר אנכי מצוך היום" היום לעשותם ולא למחר לעשותם, היום לעשותם ולא היום ליטול שכר. אלא שאין הקדוש ברוך הוא בא בטרונא עם בריותיו. ואמאי קרי ליה מצוה קלה? משום דלית ביה חסרון כיס. מיד כל אחד ואחד נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו, והקדוש ברוך הוא מקדיר ולשון מקדיר (שם) עליהם חמה (ומנקמת נסס נחוס גזול, כמו) בתקופת תמוז וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא, שנאמר "ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו". (שולח הגמלא) מקדיר, והא אמרת אין הקדוש ברוך הוא בא בטרונא עם בריותיו. (וממילא) משום דישאל נמי זימני (דף ג:) דמשכא להו תקופת תמוז עד חגא והוי להו צערא (ואעפ"כ לא נוהגים כמו הגויים). והאמר רבא מצטער פטור מן הסוכה. נהי דפטור, בעוטי מי מבעטי? מיד הקדוש ברוך הוא יושב ומשחק עליהן שנאמר יושב בשמים ישחק וגו'. אמר רבי יצחק אין שחוק לפני הקדוש ברוך הוא אלא אותו היום בלבד.

המהרש"א מקשה איך יקבלו שכר עוה"ב הרי כבר קבלו שכרם בעוה"ז ומתריך שזה מה שרמו להם במצוות סוכה שהיה להם לקיים המצוות בעוה"ז שדומה לסוכת ארעי.

מדרש תנחומא שופטים פ"ט – אומר להם מצוה קלה אני נותן לכם אם אתם משמרין אותם אתן לכם שכר כישראל אמר להם לכו עשו סוכה הולכין ועושין סוכה כל א' וא' מהם והקב"ה מוציא חמה מנרתיקה וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא.

³ **עין פרפראות להכמה** סוף תורה בא – אמר המחבר שמעתי מאבי ז"ל שפירש בזה מאמר רז"ל במס' עבודה זרה ב: שיאמרו העובדי כוכבים לעתיד לבוא רבונו של עולם הרבה שווקים תקננו וכו' הרבה כסף וזהב הרבינו וכלם לא עשינו אלא בשביל ישראל וכו', לכאורה קשה איך יעיו פניהם כל כך לומר שקר וכזב בזה בפני השם יתברך בעצמו שלא עשו הכל אלא בשביל ישראל? אבל לפי הנ"ל מיושב הטיב, כי אדרבא דייקא אז על ידי שיתרבה הדעת כל כך, עד שגם הם ידעו ויבינו שהכל היה באמת רק לטובת וגדולת ישראל כנ"ל, ועל כן יהיה להם פתחון פה לומר כל זאת, והקדוש ברוך הוא יאמר להם אמת הדבר שהכל נעשה רק לטובת ישראל, אבל לא לזאת היתה כוונתכם, כי הכל עשיתם רק לצורך עצמיכם וכו' כמבואר שם:

⁴ **עין לעיל** בפסוק מיכה ו' שקודם לחיבוק הסוכה קדם שמאלו תחת ראשי שהוא המתקת דיני המלכות שנעשה בד' ימים שקודם לסוכות והוא בחי' עשות משפט דהיינו דין כמבואר במכות כד, ואולי אפ"ל שזה בחי' ניסיון הסוכה לגויים דהיינו משפט לברר מי ראוי ומי לא ורק המעט שראויים הם זכו לימינו תחבקני של הסוכה.

⁵ **כמבואר בכוננות** דרוש ג' שהסוכה היא חסדים מקיפים של בינה לתקן את המלכות היושבת בה. ומלכות היא הדיבור באמונה שלימה תפלה בכח. כמבואר בתורה טב שתפלה בכח תלויה בשלימות האמונה.

¹ סוף הפסוק הנ"ל בצפניה ג'

² **אע"פ שכבר עבדו** ע"ז מדור אנוש, אבל עדיין לא היו תחת השרים, אלא תחת הקב"ה, כמו ישראל, והיה לשונם בחי' לשון קודש. מה שמלמד שהרע עדיין לא התגבר כל כך כמו אח"כ שכלל מידה רעה יש אומה ושר משלה. וצ"ע מסתמא אם מדובר לעתיד יהיה שפה אחת ממש כי יתבטל הרע לגמרי.

³ **בראשית פרק ד** (ו) ויאמר ידד אל קין למה חרה לך ולמה נפל פניך: (ז) הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רבין ואלך תשוקתו ואתה תמשל בו:

ע"ש פרש"י שכתב כתרמו פרושו ועיין תרגום שפרש שאם יתקן מעשיו בעוה"ז יזכה לעוה"ב ואם להפך להפך ע"ש לשון התרגום ירושלמי יותר מבואר. ולפי רבינו מבואר שאם תחזור בתשובה תזכה להיות בכלל הזוכים לסוכה דהיינו בחי' עוה"ב המצלת מריב לשונות דהיינו מהגלות.

היפך הריב בגלותא. **ואם לא תיטיב** את מעשיך, אזי **לפתח חטאת רובין**, ר"ת **רחל למפרע** **בחזרת אנפין** דהיינו פגם המלכות שנקראת רחל ולמפרע רומז לכשהיא בחי' אחור באחור עם הש"י, **בחי' ריב, שהוא' ריב בגלותא** דהיינו שהגלות בעצמה דהיינו ריחוק בחי' ריב, **דמתגברין אומין דעלמא** כשמתגברים המדות הרעות של ע' אומות, ולשונם הוא התבטאות מדותיהם הרעות בחי' **ריב לשונות** [יא], **אשר פיהם דיבר שוא וכו'** [יב] וימינם ימין שקר דהיינו פגם המלכות פה :

עתה יבאר כיצד כל הנ"ל הוא ביאור על דברי הקב"ה למשה ואהרן מדוע נענשו שלא יכנסו לארץ, והוא הפסוק שבו פתח רבנו את התורה הזו

דברים לב (מט) **עֲלֵה אֶל הַר הָעֵבְרִים הַזֶּה הַר נָבוֹ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מִזְרָב אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יְרֵחוֹ וְרָאָה אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאֶחָזָה: (ג) וּמַת בְּהָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹלֶה שָׁמָּה וְהֶאֱסַף אֶל עַמִּיךָ כְּאֲשֶׁר מַת אֶהְרֹן אֶחִיךָ בְּהָר הָהָר וַיֶּאֱסַף אֶל עַמִּיו: (נא) עַל אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בִּי בְּתוֹף בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִי מְרִיבַת קֹדֶשׁ מְדַבֵּר צֶן עַל אֲשֶׁר לֹא קִדְשְׁתֶּם אוֹתִי בְּתוֹף בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (גב) כִּי מִנְגִד תִּרְאֶה אֶת הָאָרֶץ וְשָׁמָּה לֹא תָבֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:**

וזה פי' מה שאמר הקב"ה למשה רבנו שחטאם היה **בְּמִי מְרִיבַת** [יא], מי זה בחי' מי החסדים דהיינו שהקב"ה רמו לו שע"י שפגם בדיבור פגם בחסדים דהיינו במקיפין של בינה, **בחי' סוכה** שמאירים בסוכה, **שמצלת מריב לשונות, כמ"ש תצפנם בסופה מריב לשונות כנ"ל :**

קִדְשׁ תִּרְגְּמוּ רֶקֶם, לִשׁוֹן רִיקָם וְצִייר/י, **בחי' צירי כנ"ל, שממנו יצירת הוֹלֵד רוצה** לומר שהמקום שבו היה חטא מי מריבה, הוא מקום המסוגל להוציא מים מסלע העליון שהוא בינה, כי במקום הזה היה הארת הבינה ביותר : וקדש היתה במדבר צין, דהיינו בבינה שבה שרש הדבורים, היכן שעדיין אפשר לצייר לטוב או ח"ו לרע, וזהו **מדבר צין, לשון ציני הר הברזל, לשון תמרים {סוכה לב:}** בגמ' שם מבואר שהם עצי תמרים שעלי לולביהם קצרים, והרבה שאין ראשו של זה מגיע לעיקרו של זה שמעליו. ורבינו דורש שרמו לו במילה ציני, לאותם תמרים, כדי לרמוז לו **לשון תמורה וחילוף** לומר שבטעותם החליפו סוכת קודש בסוכת נוצרים, **פי', כי הקב"ה צוה להם שידברו אל הסלע** דהיינו שיראה כאילו מדברים אל הסלע הגשמי אבל באמת דברו לסלע עליון (שהוא בחי' באר מרים) דהיינו תפלה בכח, שהיא בחי' סוכה קדושה **כדי שילמדו ישראל ק"ו על שכר ועונש/י** **כפרש"י/י** דהיינו אם הסלע שאין לו שכר שומע כ"ש ישראל שיש להם שכר, **והם** משה ואהרן **י** **[פגמו] בהדיבור** שבמקום לדבר אל הסלע ברחמים ותחנונים/י בבחי' תפילה בכח שבכוחה להגיע עד לב העליון בחי' בינה עילאה בחי' סוכה, הם תבעו בכח זכויותיהם את המים שזה בחי' הכאה בסלע בחי' לקיחה בכח וגרמו פגם בתפלה בכח פגם הסוכה **וגרמו ח"ו התגברות של הריב לשונות, וגרמו התגברות ימין שקר כמ"ש אשר פיהם דיבר שוא וכו'** דהיינו שכיון שאין תפלה בכח, אין בחי' כח מעשיו הגיד לעמו, ועל כן מתגבר טענת השקר של הגויים, ליסטים אתם שכבשתם את הארץ. **וזה פי' צין, לשון תמורה כנ"ל, שם החילוף טומאה תמורת קודש, תמורת צירי** שבמקום לצייר דיבור קדוש צירו פגם הדיבור, ולכן נעשה על ידם **תמורת סוכה דקדושה, נעשה סוכה בקליפה ח"ו** היפך התפלה בכח שהיא בחי' כח אתוון דמעשה בראשית בחי' כח מעשיו ית/

^ט עיין רמב"ן בראשית ד' ז' שני פרושים בשאת אחד אם תקן את השאת והשני אם תשוב תזכה לשאת ע"ש.

^ז גם בדפוס ותולד - שהוא, ומתולד - שהיא

^{יא} תהלים לא כא

^{יב} תהלים קמד ח'

^{יג} דברים לב נא

^{יד} עיין רש"י על שמות (כו לו) - מעשה רקם - הצורות עשויות בו מעשה מחט כפרצוף של עבר זה כך פרצוף של עבר זה: רקם. שם האומן ולא שם האומנות ותרגומו עובד צייר ולא עובד ציור. מדת המסך כמדת הפרוכת י' אמות על י' אמות:

^{טו} כנ"ל בתחילת התורה שבבינה שם ציור הוולד לטב או ביש לשכר ועונש ע"ש

^{טז} רש"י על במדבר (כ יב) - להקדישני - שאילו דברתם אל הסלע והוציא הייתי מקודש לעיני העדה ואומרים מה סלע זה שאינו מדבר ואינו שומע ואינו צריך לפרנסה מקיים דבורו של מקום קל וחומר אנו:

^{יז} הסוגרים הן תיקון לשון רבינו שתיקן מוהר"ת בתקפא

^{יח} כמבואר בתורה כ' ע"ש שבמקום לבקש ברחמים ותחנונים מלב העליון ואילו בכח הזכויות להכניע הרע שבעדה משה רבנו טעה ותבע מים בזכות מעשיו שזה בחי' הכאה ולקיחה בכח בחי' דחיקת השעה.

לכן לא נתעורר בחי' כח מעשיו הגיד לעמו שע"ז מבטלים טענת השקר של הגויים ליסטים אתם וזוכים בארץ ישראל. ובשביל זה עונשם, **כי מנגד תראה**^ט **ושמה לא תבוא** [ק], כי א"י הוא **מכח מעשיו כנ"ל** :

עד כאן ביאור חברותא לתורה מח

^ט צ"ע משמע שהריאה היא חלק מהעונש

^כ דברים לב נב המשך הנ"ל מדבר צ"ן